

“The Golden Notebook”

by Doris Lessing

“...มีภูเขาดำขนาดใหญ่หนึ่งลูก
ซึ่งก็คือความใจแง่ของมนุษย์
มีคนอยู่กลุ่มหนึ่งคอยพลิกหินก้อนใหญ่ขึ้นภูเขา
พอเข็นขึ้นไปได้หนึ่งหรือสองนิ้ว ก็เกิดสงคราม เกิดการปฏิวัติ
หินก้อนนั้นก็กลิ้งลงมาแต่ยังอยู่เหนือจุดที่ถูกพลิกขึ้นไปสองสามนิ้ว
แล้วคนกลุ่มนั้นก็พลิกหินขึ้นไปอีก บุรุษผู้ยิ่งใหญ่ที่ยืนอยู่บนยอดเขา
มองลงมา เห็นคนพลิกก้อนหินอยู่
ก็วางใจเพราะคนพวกนี้ยังทำหน้าที่ของตนอยู่...”

ปริทัศน์หนังสือ: The Golden Notebook โดย ดอริส เลสซิง นักเขียนรางวัลโนเบล

กฤติยา รัตนกานตะดิลก

เกี่ยวกับผู้ประพันธ์

ดอริส เลสซิง (Doris Lessing) เกิดใน ค.ศ.1919 ที่เปอร์เซีย (ปัจจุบันคือประเทศอิหร่าน) พ่อแม่เป็นชาวอังกฤษ จากนั้นหึ่งครอบครัวได้ย้ายไปพำนักอยู่ประเทศโรดีเซียใต้ (Southern Rhodesia - ปัจจุบันคือประเทศซิมบับเว) ตอนที่ดอริสอายุได้ 5 ขวบ ดอริสเติบโตในฟาร์มกว้างใหญ่ที่นั่น และเดินทางมายังประเทศอังกฤษครั้งแรกใน ค.ศ.1949 และเธอได้นำต้นฉบับนวนิยายเล่มแรกที่ตั้งชื่อว่า *The Grass is Singing* มาด้วย ซึ่งได้ตีพิมพ์ใน ค.ศ.1950 และได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีในอังกฤษและประเทศยุโรปอื่นๆ อีก 10 ประเทศ

นวนิยายของดอริสแต่งอิงกับอัตชีวประวัติ ส่วนใหญ่จากประสบการณ์ในแอฟริกา ความทรงจำในวัยเด็กและการเข้าไปพัวพันกับการเมืองและประเด็นสังคมต่างๆ นี้เองที่ทำให้ดอริสเขียนเกี่ยวกับการปะทะกันของวัฒนธรรม ความมอดุติธรรมเด่นชัดเรื่องความไม่เท่าเทียมกันทางเชื้อชาติ การต่อสู้ขององค์กรประกอบที่ขัดแย้งกันในบุคลิกภาพของปัจเจกบุคคล ความขัดแย้งระหว่างความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของปัจเจกบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม เรื่องราวที่ดอริสเขียนเกิดขึ้นในแอฟริกา ได้รับการตีพิมพ์หลัง ค.ศ.1950 โดยเป็นหนังสือวิพากษ์วิจารณ์การกดขี่ขูดรีดชาวแอฟริกันผิวดำโดยนักล่าอาณานิคมผิวขาว และเปิดโปงความไร้สาระของวัฒนธรรมคนผิวขาวในแอฟริกาใต้ เพื่อต่อต้านอย่างเปิดเผยเรื่องลัทธิเหยียด

ปริทัศน์หนังสือ: *The Golden Notebook*

ผิว ดอริสกลายเป็นบุคคลต้องห้ามในประเทศโรดีเชียใต้และสหภาพแอฟริกาใต้
ใน ค.ศ.1956

ตั้งแต่ตีพิมพ์ *The Grass is Singing* ชื่อเสียงของดอริสในฐานะ
นักเขียนบันเทิงคดี (fiction) สารคดี (non-fiction) และเรื่องสั้นได้แพร่กระจาย
ไปยังนานาประเทศ หนังสือรวมเรื่องสั้นชื่อ *Five* ได้รับรางวัล Somerset
Maugham Award ใน ค.ศ.1981 ดอริสได้รับรางวัล Austrian State Prize สาขา
วรรณคดียุโรป ใน ค.ศ.1982 ยังได้รับรางวัล German Federal Republic
Shakespeare Prize นวนิยายที่มีชื่อเสียงของดอริส มีดังนี้ *The Golden
Notebook* ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกใน ค.ศ.1962 ส่วนเรื่องอื่นก็คือ *The Summer
Before Dark* และ *Memoirs of a Survivor*

Shikasta นวนิยายเรื่องแรกของชุด *Canopus in Argos: Archives* ที่มี
ทั้งหมด 5 เล่มได้รับการตีพิมพ์ใน ค.ศ.1979 นวนิยายเรื่อง *The Good Terrorist*
ได้รับรางวัล W.H. Smith Literary Award ใน ค.ศ.1985 และ Mondello Prize
ของอิตาลีในปีเดียวกัน นวนิยายเรื่อง *The Fifth Child* ได้รับรางวัล Grinzane
Cavour Prize ในอิตาลีเช่นกัน ซึ่งเป็นรางวัลที่นักเรียนลงคะแนนให้ในปีสุดท้าย
ของการเรียน *The Making of the Representative for Planet 8* ได้รับการ
สรรสร้างเป็นอุปรากรโดยฟิลิป กลาส (Philip Glass)¹ ดอริสเป็นผู้แต่งคำร้อง
เอง และเปิดแสดงรอบปฐมทัศน์ที่เมืองซุสตัน ผลงานที่เพิ่งเขียนเมื่อไม่นานมานี้
ได้แก่ *The Cleft, The Story of General Dann and Mara's Daughter, Griot
and the Snow Dog, The Sweetest Dream, The Grandmothers* และ
อัตชีวประวัติชุด 2 เล่ม คือ *Under My Skin* และ *Walking in the Shade* ดอริส
พูดเรื่องการเขียนอัตชีวประวัติไว้ว่า “ฉันจำต้องขอสรุปว่านิยายพูด ‘ความจริง’ ได้
ดีกว่าการบันทึกข้อเท็จจริง ทำไม่ถึงเป็นเช่นนั้นไม่ได้เป็นประเด็นคำถามที่ใหญ่ยิ่ง
และฉันเองก็ยังไม่อาจเข้าใจได้”

¹ นักแต่งเพลงชาวอเมริกันที่ได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลออสการ์ (หรือ Academy Award)
ถึงสามครั้ง และเป็นนักแต่งเพลงที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดคนหนึ่งในช่วงปลายศตวรรษที่ 20

ดอริส เลสซิง เพิ่งจะได้รับรางวัล David Cohen Memorial Prize สาขา
วรรณกรรมอังกฤษ Prince of Asturias Prize ของสเปน International
Catalunya Award และ S.T. Dupont Golden PEN Award จากการผลิตผล
งานวรรณกรรมดีเด่นมาชั่วชีวิต (Lifetime's Distinguished Service to
Literature) และใน ค.ศ.2007 ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรม ปัจจุบันนั้น
ดอริสอาศัยอยู่ทางเหนือของกรุงลอนดอน²

โครงสร้างของนวนิยาย “สมุดปกทอง” (*The Golden Notebook*)

นวนิยายเรื่อง “สมุดปกทอง” วางโครงสร้างของเรื่องไว้ดังนี้

Free Women 1
The Black Book
The Red Book
The Yellow Book
The Blue Book
Free Women 2
The Black Book
The Red Book
The Yellow Book
The Blue Book

² Doris Lessing, "The Golden Notebook," in *P.S. Ideas, Interviews & Features: Biographical Sketch*, (London: Harper Perennial, 2007), 9–10.

Free Women 3
The Black Book
The Red Book
The Yellow Book
The Blue Book

Free Women 4
The Black Book
The Red Book
The Yellow Book
The Blue Book

The Golden Notebook

Free Women 5

สตรีเสรี (Free Women) เป็นเรื่องสั้นความยาวประมาณ 60,000 คำ ซึ่งผู้แต่งกล่าวไว้ในคำนำว่า สามารถแยกเป็นอิสระได้ แบ่งออกเป็น 5 ตอนและต้นด้วยสมุดสี่เล่มสี่สี ได้แก่ สีดำ แดง เหลืองและน้ำเงิน อันนา วูลฟ์ ตัวละครหลักเป็นผู้เขียนและเก็บสมุดทั้งสี่เล่มไว้กับตัว เธอเขียนสิ่งต่างๆ ลงในสมุดถึงสี่เล่ม แทนที่จะเป็นเพียงเล่มเดียว เพราะเธอต้องแยกสิ่งต่างๆ ออกจากกันเนื่องจากกลัวความยุ่งเหยิง กลัวความไร้รูปแบบและกลัวว่าเธอจะเสียดี ความกดดันทั้งภายในและภายนอกทำให้การเขียนสมุดทั้งสี่เล่มต้องยุติลง และเศษเสี้ยวต่างๆ ก็นำไปสู่สิ่งใหม่ ซึ่งก็คือสมุดปกทอง

สมุดทั้ง 4 เล่มเหมือนกันแทบทุกประการ รูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้างยาวประมาณ 18 นิ้ว ปกม้วนวาว แตกต่างกันที่สีเท่านั้น “สมุดปกดำ” บันทึกชีวิตนักเขียนของอันนา “สมุดปกแดง” บันทึกความคิดทางการเมืองของเธอ “สมุดปกเหลือง” บันทึกภาวะอารมณ์ผ่านนวนิยาย และ “สมุดปกน้ำเงิน” บันทึกเหตุการณ์ประจำวัน

ดอริส เลสซิง กล่าวไว้ในย่อหน้าที่ 2 ของคำนำว่า เนื้อของ “สมุดปกทอง” แสดงให้เห็นว่าสิ่งต่างๆ มาอยู่รวมกัน เกิดการทลายปรกการการแบ่งภาคส่วน เกิดการไร้รูปแบบพร้อมกับการแตกตัวเป็นเสี่ยงจบลึกลง ซึ่งเป็นความปราชัยของแก่นเรื่อง ประการที่ต่อมาคือความเป็นหนึ่งเดียว อันนาและซอล กรีน ชาวอเมริกันสลายสภาพ ทั้งคู่บ้า ประสาท เสียดสี ทั้งคู่แตกสลายเป็นกันและกัน เป็นผู้อื่น ก้าวข้ามรูปแบบผิดๆ ที่คิดว่าเป็นอดีตของตน รูปแบบและสูตรต่างๆ ที่ทั้งคู่เคยใช้พยุงตัวเองและกันและกันสลายไป พวกเขาได้ยืมสิ่งที่อีกคนหนึ่งคิด มองเห็นตัวตนของตัวเองในอีกคนหนึ่งซอล กรีน ชายหนุ่มซึ่งอิจฉาและทำลายล้างอันนา ตอนนี้นับสนุนเธอ ให้คำแนะนำแก่เธอ และยังแนะแก่นเรื่องให้เธอ เพื่อที่เธอจะได้เขียนหนังสือเล่มใหม่ที่ชื่อว่า Free Women ซึ่งเป็นชื่อเรื่องที่เย้ยหยันประชดประชัน และอันนาซึ่งหึงหวง ซอล มากถึงขั้นเป็นบ้า ทั้งยังแสดงความเป็นเจ้าของและเรียกร้องความสนใจ ได้ให้สมุดเล่มสวยแก่ ซอลซึ่งก็คือสมุดปกทอง ซึ่งก่อนหน้านั้นเธอเคยปฏิเสธไม่ยอมให้ และยังแนะแก่นเรื่องให้เขา เพื่อที่เขาจะได้เขียนหนังสือเล่มต่อไป ทั้งยังเขียนประโยคแรกให้เขาด้วย ในสมุดปกทองซึ่งทั้งคู่เขียนร่วมกันนั้นผู้อ่านไม่สามารถแยกแยะได้ว่าตอนไหนเป็นซอล ตอนไหนเป็นอันนา และตอนไหนเป็นคนอื่นๆ³

---

³ Doris Lessing, preface to *The Golden Notebook* (London: Harper Perennial, 2007), 7–8.

สตรีเสรี (Free Women)

ในเรื่องสั้นสตรีเสรีทั้ง 5 ตอน อันนา วูลฟ์ ไม่ได้เล่าเรื่องด้วยตัวเอง เธอเป็นบุคคลที่สามเหมือนกับตัวละครอื่นๆ อันนาเป็นเพื่อนกับมอลลี่ ซึ่งอันนาเคยอาศัยอยู่ในห้องชุดของมอลลี่ ร่วมกับลูกชายวัยรุ่นของมอลลี่ ที่ชื่อ ทอมมี่และลูกสาวของเธอเองที่ชื่อว่า เจเน็ต หลังจากนั้น อันนาได้ย้ายออกไปอยู่กันเองกับลูกมอลลี่ ออกไปท่องเที่ยวเป็นเวลา 1 ปีโดยปล่อยให้ลูกชายอยู่ด้วยตัวเอง เมื่อมอลลี่กลับมา อันนาได้แวะไปพูดคุยด้วย จึงทำให้ มอลลี่รู้ว่าสามีเก่าของเธอที่ชื่อ ริชาร์ด (ซึ่งเป็นบิดาของทอมมี่) แวะมาหา อันนาหลายครั้งและเคยพยายามจะมีเพศสัมพันธ์กับอันนาด้วย แต่อันนาปฏิเสธ

พ่อของทอมมี่ เป็นกังวลเรื่องลูกชายที่วันๆ ไม่คิดจะทำอะไรต่อไปกับชีวิต ได้แต่อยู่บ้านและนั่งคิดไปเรื่อยเปื่อย ในขณะที่ภรรยาคนปัจจุบันของริชาร์ดคือ มาเรียน (ซึ่งทั้งคู่มีลูกชายด้วยกัน 3 คน) ก็ดื่มเหล้ามากขึ้น เพราะริชาร์ดไม่ใส่ใจภรรยาตัวเองและนอกใจภรรยาโดยตลอด ริชาร์ดไม่เห็นด้วยที่ มอลลี่ทิ้งทอมมี่ไว้ตามลำพังเป็นเวลาถึง 1 ปี และพยายามเสนอทางออกของชีวิตแบบต่างๆ ให้ลูกชาย ริชาร์ดเป็นนักธุรกิจทรงอิทธิพลคนหนึ่ง แต่ครั้งหนึ่งเคยเป็นคอมมิวนิสต์ (เหมือนมอลลี่และอันนา) จึงโดนครอบครัวตัดขาด แต่เมื่อริชาร์ดและมอลลี่เลิกกันไป ริชาร์ดก็แต่งงานใหม่และมาสานต่อธุรกิจของครอบครัว

ริชาร์ดต้องการให้ทอมมี่ ซึ่งมอลลี่เลี้ยงดูมาโดยตลอดตัดสินใจทำอะไรสักอย่างที่ดีกว่าการนั่งครุ่นคิด แต่ทอมมี่กลับไม่เลือกทำอะไรเลย วันหนึ่งทอมมี่ไปหาอันนาที่บ้าน ถามอันนาว่า ทำไมเขียนเรื่องราวต่างๆ ลงในสมุดถึงสี่เล่มแต่กลับไม่ยอมให้ใครอ่าน และทอมมี่เคยแอบเข้าไปอ่านสมุดเหล่านั้นแล้ว จากนั้นทอมมี่กลับไปที่บ้าน แล้วหยิบปืนมาจ่อหัวยิงตัวเอง ทอมมี่รอดชีวิตมาได้แต่ตาบอด หลังจากนั้น อันนาเฝ้าตั้งคำถามกับตัวเองตลอดว่า ทอมมี่พยายามฆ่าตัวตายเพราะอะไร เพราะได้อ่านสมุดที่เธอเขียนหรือ เพราะเธอไม่ได้ตอบคำถามของทอมมี่ตามที่เขาต้องการให้เธอตอบ ในคืนที่ทอมมี่มาหาและยิงตัวเอง

อันนาต้องมาอยู่เป็นเพื่อนมอลลี่ ที่โรงพยาบาล เธอจึงต้องฝากให้ผู้เช่าห้องในบ้านของเธอที่ชื่ออีวอร์ คอยดูแลลูกสาวของเธอ ทอมมีปรับตัวกับการสูญเสียความสามารถในการมองเห็นได้เป็นอย่างดี มาเรียนนารายาคณปัจจุบันของริชาร์ดหยุดดื่มเหล้าตั้งแต่เกิดเหตุการณ์เลวร้าย และแหวะมาหาทอมมีที่บ้านบ่อยครั้ง จนระยะหลังๆ เลิกใส่ใจสามีและลูกๆ ที่บ้าน ทำให้ริชาร์ดเป็นกังวลอย่างยิ่ง มาเรียนแหวะมาอ่านหนังสือพิมพ์ให้ทอมมีฟัง และภายหลังมาเรียนก็ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านของมอลลี่ด้วย อีวอร์ซึ่งเคยช่วยดูแลเจเน็ตให้อันนา ขอพาเพื่อนชื่อรอนนี่ซึ่งเป็นคู่ขาเกย์ของเขามาอยู่ด้วยกันที่บ้าน อันนาทราบที่อยู่แล้วว่า อีวอร์เป็นเกย์ ภายหลังทั้งอีวอร์และรอนนี่ทำให้อันนาต้องไล่ทั้งคู่ออกจากบ้านไป

ริชาร์ดโทษมอลลี่และอันนาเรื่องที่ทอมมีพยายามฆ่าตัวตาย แต่ก็แก้ปัญหาในครอบครัวตัวเองไม่ได้ ริชาร์ดต้องการหย่าขาดกับมาเรียนเพราะเขามีความสัมพันธ์กับเลซาฯ หน้าห้องและเขาอยากแต่งงานใหม่ ในที่สุด มาเรียนก็ยอมหย่าขาดกับริชาร์ด และทอมมีตัดสินใจรับช่วงธุรกิจต่อจากพ่อ ตัวมอลลี่เองได้แต่งงานใหม่ เจเน็ตลูกสาวของอันนา ต้องการไปอยู่โรงเรียนกินนอน ทั้งๆ ที่อันนาไม่เห็นด้วย เพราะโรงเรียนประเภทนี้ทำให้ทุกคนใช้ชีวิตเหมือนกัน และคิดเหมือนกัน กัน แต่เจเน็ตกลับอยากใช้ชีวิตเช่นนั้น อันนาจึงต้องยอมตามใจลูก อันนาเองจะหางานทำและเข้าเป็นสมาชิกพรรคแรงงาน

สมุดปกดำ (The Black Notebook)

อันนาจดบันทึกเรื่องราวอาชีพนักเขียนของเธอเองไว้ในสมุดเล่มนี้ เริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงนวนิยายเพียงเล่มเดียวของเธอที่ชื่อว่า "พรมแดนสงคราม" (Frontiers of War) ซึ่งได้รับการติดต่อขอซื้อลิขสิทธิ์ไปทำภาพยนตร์ และเมื่ออันนาไปพบเพื่อพูดคุยรายละเอียด ผู้ที่มาขอซื้อลิขสิทธิ์มักจะขอปรับเปลี่ยนเนื้อหาจนทำให้อันนาไม่ยอมขายลิขสิทธิ์

ตัวละครต่างๆ ในเรื่อง "พรมแดนสงคราม" ประกอบไปด้วย ปีเตอร์ คาร์เรย์ หนุ่มชาวอังกฤษที่ถูกส่งมารับการฝึกเป็นนักบินที่แอฟริกากลางในระหว่าง

โลกครั้งที่ 2 เขาได้เข้าร่วมกับขบวนการฝ่ายซ้ายที่ต่อต้านลัทธิเหยียดผิวที่ปฏิบัติต่อคนผิวดำอย่างไม่เป็นธรรม ปีเตอร์และคนฝ่ายซ้ายกลุ่มนี้มักจะใช้เวลาในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ที่โรงแรมของคู่สามีภรรยาครอบครัวบูทบี ซึ่งลูกสาววัยรุ่นของเจ้าของโรงแรมตกหลุมรักปีเตอร์ และภรรยาของนายบูทบี ซึ่งสามีละเลยไม่เอาใจใส่ก็พึงใจปีเตอร์อยู่เงียบๆ เช่นกัน

ปีเตอร์ได้ติดต่อกับกลุ่มต่อต้านการเหยียดผิวชาวแอฟริกันอย่างลับๆ และหัวหน้ากลุ่มของชาวผิวดำนี้เป็นพ่อครัวของโรงแรมของครอบครัวบูทบี ปีเตอร์เกิดไปหลงรักภรรยาของพ่อครัวเข้า ซึ่งพ่อครัวเองก็มักละเลยไม่เอาใจใส่ภรรยาเพราะมัววุ่นวายกับการเมือง ความรักข้ามสีผิวเป็นเรื่องต้องห้ามและผิดอย่างยิ่งในความรู้สึกของคนผิวดำที่มาตั้งถิ่นฐานในแอฟริกา ภรรยาของนายบูทบีเกิดความหึงหวงปีเตอร์ จึงรายงานต่อต้านสังกัดของปีเตอร์เพื่อให้มีคำสั่งส่งปีเตอร์ไปประจำการที่อื่น และได้บอกลูกสาวของตัวเอง โดยหาว่าไม่ว่าการกระทำเช่นนี้ทำให้ความภูมิใจในความเป็นหญิงผิวดำของบุตรสาวลดลง เมื่อบุตรสาวรับรู้ เธอก็บอกว่าจะไม่อยู่ในบ้านนี้อีกต่อไป แม่จึงตะโกนใส่หน้าบุตรสาวว่าไม่มีเสน่ห์ดึงดูดใจปีเตอร์ จึงไปเลือกหญิงสาวผิวดำสกปรก ภรรยาของนายบูทบียังได้บอกแก่พ่อครัวว่าภรณานอกใจ พ่อครัวจึงไล่ภรรยาออกจากบ้านให้กลับไปอยู่กับครอบครัวเดิม แต่ด้วยความตระหนงตน ภรรยาพ่อครัวกลับเดินทางไปยังตัวเมืองที่ใกล้ที่สุด ไปเป็นโสเภณีข้างถนน

ในคืนสุดท้ายในอาณานิคมแห่งนี้ ปีเตอร์หัวใจสลาย ดื่มจนเมามายและได้ไปพบกับภรรยาพ่อครัวที่ร้านขายเหล้าผิดกฎหมายโทรมๆ ทั้งสองใช้เวลาคืนสุดท้ายอยู่ในอ้อมแขนกันและกันในช่อง อันเป็นสถานที่เดียวที่คนผิวดำและผิวดำจะพบเจอกันได้ พวกเขาพูดคุยกันอย่างน่าสมเพชว่าจะได้เจอกันที่อังกฤษหลังสงครามสิ้นสุดลง แต่ทั้งคู่ก็รู้ว่าเป็นแค่เรื่องโกหกปกคลุม ตอนเช้า ปีเตอร์ไปกล่าวลากลุ่มต่อต้านชาวแอฟริกัน ขณะที่รถไฟจะออกจากชานชาลา ภรรยาพ่อครัวที่ยืนรวมอยู่กับคนผิวดำคนอื่นๆ โบกมือลาเขา แต่ ปีเตอร์ มองไม่เห็น เพราะดวงตาของเขาสะท้อนความคิดเรื่องความตายที่รออยู่เบื้องหน้า เธอกลับไปเป็นโสเภณีหากินตามห้องถนนเช่นเดิม ไปอยู่ในอ้อมแขนของชายอื่น หัวเราะกลบเกลื่อนความอับอายแสนระทมขมขื่น

ตัวละครที่อันนาแต่งขึ้นมาในเรื่อง "พรมแดนสงคราม" มาจากผู้คนในชีวิตของอันนาเอง ใน ค.ศ.1939 อันนาเดินทางมายังอาณานิคมในทวีปแอฟริกา เพราะเลือกที่จะมาเองและรู้ว่าสามารถกลับประเทศอังกฤษตอนไหนก็ได้ อันนาพบสติเวินที่ลอนดอน เมื่ออันนาเดินทางไปยังไร่ยาสูบของสติเวิน ก็พบว่าไม่สามารถหนีชีวิตอยู่เช่นนี้ได้ แต่ไม่ได้เดินทางกลับลอนดอน เธอเข้าไปอยู่ในเมืองและเริ่มทำงานเป็นเลขานุการคนที่อันนาใช้ชีวิตร่วมด้วย คือวิลลี ผู้ลี้ภัยชาวเยอรมัน เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ อันนาไม่ชอบวิลลี และวิลลีก็ไม่ชอบอันนา แต่ทั้งคู่ก็อยู่กินด้วยกันถึงเกือบ 3 ปี แม้ว่าเข้ากันไม่ได้เรื่องเพศสัมพันธ์ คนทั้งสองก็ไม่ได้คบหาผู้อื่นไว้สนองความต้องการทางเพศ วิลลีมีบทบาทเป็นแกนนำของหน่วยคอมมิวนิสต์ของเขา เพราะเป็นผู้มีความมั่นใจสูง เขาวิเคราะห์ปัญหาสังคมได้อย่างชาญฉลาด เชื่อมมั่นในความคิดของตัวเองมาก เขาเติบโตในชนชั้นกลางระดับสูง แต่งตัวดีตลอดเวลา ซึ่งภายหลังสงครามเขาย้ายไปอยู่เยอรมนีตะวันออกและเป็นข้าราชการที่มีอำนาจมากคนหนึ่ง

นักบินหนุ่มสามคน คือพอล จิมมี และเท็ด จากกองทัพอากาศอังกฤษประจำการในแอฟริกา ทั้ง 3 คนเป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่ตอนเรียนที่อีออกซ์ฟอร์ด และสมัยที่อยู่อีออกซ์ฟอร์ด คนทั้งสามเป็นพวกรักร่วมเพศ พอลกลายเป็นต้นแบบตัวละครหลัก ในฐานะหนุ่มนักบินผู้ซึ่งรุ่มรวยอุดมคติและความกระตือรือร้น แม้ว่าจริงๆ แล้ว พอลไม่มีความกระตือรือร้นใดๆ เลย แต่สร้างภาพให้ผู้อื่นคิดว่าเขาเป็นเช่นนั้น ความเย็นชาของเขาถูกบดบังด้วยเสน่ห์และความสง่างาม พอลสูงหุ่นสมส่วน แข็งแรง ลำสัน หน้ากลม ดวงตากกลมโตสีฟ้า พอลเป็นชาวอังกฤษจากครอบครัวชนชั้นกลางระดับสูง บิดาของเขามีบรรดาศักดิ์เป็น "เซอร์" เขาฉลาดปราดเปรื่องและมีความมั่นใจแบบที่คนจากครอบครัวชั้นสูงรำรวยพึงจะเป็น เขาเสียชีวิตหนึ่งวันก่อนเดินทางออกจากอาณานิคมไปประจำการที่อินเดีย วันสุดท้ายนั้นเขาสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อนจนเมาเมาไม่ได้สติ วิลลีและจิมมีต้องพาไปอาบน้ำให้สร้างเมาที่โรงแรม พอรุ่งสางพอลก็เดินทางกลับค่ายไปกล่าวลาเพื่อนฝูง พอลไปยืนอยู่ในลานบิน ยังไม่สร้างเมาดีนึก เครื่องบินลำหนึ่งแล่นลงจอดห่างจากจุดที่พอลยืนอยู่เล็กน้อย เพราะสายตาพอลพราวแสงอาทิตย์ เขาจึงเดินพุ่งเข้าหาใบพัดก่อนขาของเขาถูกตัดขาดทั้งสองข้างและเขาเสียชีวิตทันที

ในขณะที่ จิมมีเติบโตในครอบครัวชนชั้นกลาง เป็นชาวสกอตแต่ไม่มีอะไรในตัวที่ทำให้เขาดูเป็นคนสก๊อตเลย พ่อของเขาซึ่งเป็นพันเอกประจำการที่อินเดียเกษียณอายุราชการแล้ว จิมมีเป็นลูกโทน เนื้อแน่น ตัวหนา แต่ก็ติดจะแก้งก้าง เขามีตาสีฟ้าเหมือนกับพอลแต่ท่าทางไม่สง่างามเหมือน เขาไม่ทะเยอทะยานสูง แต่อยากเป็นอาจารย์สอนประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยสักแห่งหนึ่ง ซึ่งเขาก็ได้ยึดอาชีพนี้ในภายหลัง จิมมีเป็นพวกรักร่วมเพศอย่างแท้จริง ไม่เหมือนอีกสองคน และเขาหลงรักพอล แต่ภายหลังเขาแต่งงานกับผู้หญิงที่อายุน้อยกว่าเขา 15 ปี และอยู่ด้วยกันจนกระทั่งมีบุตรด้วยกันหนึ่งคน จึงเลิกความสัมพันธ์ต่อกัน

เห็ดมาจากครอบครัวชนชั้นแรงงาน ได้ทุนเรียนดีมาตลอดจนกระทั่งได้ไปเรียนที่มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด ในบรรดาพวกฟองหัง 3 คน เขาเป็นนักสังคมนิยมอย่างแท้จริง เห็ดผมดำ ตาสีน้ำตาลออกเหลือง (hazel) อุปลินัยแข็งขัน ไม่เคยมีเงินติดตัวเพราะเขาแจกจ่ายจนหมด เวลาเป็นของตัวเองก็ไม่มีเพราะทำให้ผู้อื่นไปจนหมดสิ้นเช่นกัน เห็ดหลงใหลดนตรีและพักผ่อนด้วยตนเอง เขามักชักชวนช่างยนต์ที่เฉลียวฉลาดหรือคนหนุ่มในการประชุมสาธารณะที่มาเข้าร่วมเพราะสนใจจริงๆ แล้วให้คนพวกนั้นอ่านหนังสือสังคมนิยมและชี้แนะเรื่องดนตรี เขามีทัศนะว่า ชีวิตเป็นการผจญภัยที่เปล็ดเปล็น และชอบเปรียบเทียบว่าถ้าคนเราพบเจอผีเสื้อถูกก้อนหินทับอยู่ ก็ต้องช่วยผีเสื้อตัวนั้น เห็ดมักพาคนหนุ่มมาที่โรงแรมที่กลุ่มนัดประชุมหารือกัน และขอให้คนในกลุ่มยอมรับคนหนุ่มเหล่านี้เข้าเป็นสมาชิก ตลอด 2 ปีที่ เห็ดอยู่ในอาณานิคม เขาได้ช่วยผีเสื้อรวมหนึ่งโหล เห็ดหลงรักผีเสื้อหนุ่มทั้งหมด และเข้ามาเปลี่ยนแปลงชีวิตของคนเหล่านี้

หลังสงคราม เห็ดที่กลับไปใช้ชีวิตที่อังกฤษยังติดต่อกับคนหนุ่มเหล่านี้ ได้ช่วยให้พวกเขาได้เรียนหนังสือ และชี้ทางให้พวกเขาเข้าเป็นสมาชิกพรรคแรงงาน เห็ดเองภายหลังก็ไม่ได้เป็นคอมมิวนิสต์แล้ว เขาแต่งงานกับหญิงชาวเยอรมัน มีบุตรสามคน สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนสอนเด็กที่มีพัฒนาการช้าแท้ที่จริงแล้วเขาเป็นนักบินที่มีเก่งแต่ตั้งใจสอบไล่ตกเพราะพยายามเปลี่ยนใจเด็กหนุ่มคนหนึ่งซึ่งเห็นว่าฟุตบอลดีกว่าวรรณกรรม เขาคิดว่าการช่วยมนุษย์คนหนึ่ง

ให้หลุดพ้นจากความมืดดำสำคัญว่าการเพิ่มจำนวนนักบินเพื่อไปสู้รบในสงครามต่อต้านลัทธิฟาสซิสต์ และชายหนุ่มคนนี้ก็เป็นที่เลื่อมใ้เพียงตัวเดียวที่เขาช่วยไว้ไม่ได้ เท็ดไม่ได้ขึ้นบิน ภายหลังจากกลับอังกฤษ ไปทำงานในเมืองถ่านหินจนปอดถูกทำลาย เมื่อถูกปลดออกจากงานในเมือง เขาจึงไปเยอรมนีในฐานะนักเรียนการศึกษา เท็ดบ่นอย่างขมขื่นว่าสุขภาพที่ย่ำแย่ของเขาบังคับให้เขาต้องจำศีลแต่ภรรยาชาวเยอรมันก็ดูแลเขาเป็นอย่างดี

แมรีโรสเป็นสาวหน้าตาสะสวย รูปร่างแบบบาง ผมสีน้ำตาลเป็นคลื่น ตาสีน้ำตาล เกิดและเติบโตในอาณานิคม เธอเป็นนางแบบและเคยขึ้นปกนิตยสารหลายครั้ง เธอหลงรักน้องชายตัวเองซึ่งเสียชีวิตไปแล้ว มีผู้ชายมากหน้าหลายตามาติดพันเธอ แต่เธอบอกว่าไม่สามารถรักใคร่ได้อีก จนสุดท้ายได้แต่งงานกับผู้ชายวัยกลางคนซึ่งมีลูกแล้วสามคนโดยปราศจากความรัก

จอร์จชายหนุ่มหน้าตาดี ผู้หญิงมักมาติดพัน อายุราว 40 ปี มากกว่าคนอื่น ๆ ในกลุ่มทั้งหมด และแก่กว่า วิลลีซึ่งอายุมากที่สุดในกลุ่มถึง 12 ปี จอร์จแต่งงานแล้ว มีลูกสามคน และต้องดูแลพ่อแม่ของตัวเองและภรรยา ต้องทำงานหนัก ไม่มีวันหยุดมาหลายปีติดต่อกัน และมักเงินไม่พอใช้ เขาเชื่อมั่นว่าตัวเองไม่ฉลาด

อันนาและวิลลีพักอยู่ที่โรงแรมเกนสโบระ (Gainsborough) ซึ่งผู้ที่มาพักส่วนใหญ่เป็นผู้ลี้ภัย เสมียน เลขาฯ และคู่สามีภรรยาที่หาบ้านเช่าไม่ได้ สงครามทำให้คนมาอยู่กันเต็มในตัวเมือง ค่าเช่าก็สูงขึ้น ทั้งคู่อยู่ห้องติดกันและรับประทานอาหารร่วมกัน ผู้ลี้ภัยชาวเยอรมันคนอื่นๆ แสร้งลงนามว่าเป็นชาวออสเตรเลีย แต่วิลลีลงทะเบียนเข้าพักในนามดร.วิลเฮล์ม จนทำให้คุณนายเจมส์ผู้ดูแลโรงแรมบ่นเธอ เพื่อนๆ ของทั้งคู่แวะมาหาทั้งกลางวันกลางคืน และแม้ว่าห้องอาหารจะปิดเวลาสองทุ่ม แต่กลุ่มของวิลลีก็ถือวิสาสะใช้ห้องอาหารไปจนถึงหลังเที่ยงคืน กฎของโรงแรมคือห้ามผู้อื่นอยู่ในห้องพักหลังสามทุ่ม แต่กลุ่มของอันนาและวิลลีก็ไม่สนใจทำตามกฎ มักใช้ห้องพักโรงแรมเป็นห้องเรียนจนถึงตีสี่ตีห้า

พายุทำให้เครื่องบินขึ้นบินไม่ได้ พอลจึงแวะรับประทานอาหารมื้อเที่ยงที่โรงแรมมาโชปี (Mashopi) เขากลับมาชักชวนพวกพ้องให้ขับรถไปกันเอง เมื่อถึงโรงแรมก็ได้พบกับเจ้าของโรงแรมที่ดูแลบริหารสถานที่แห่งนี้ คือนายบูบีที่สูง 6

ฟุต พุงยื่น หลังตรงเหมือนกำแพง หน้าบวมจุเพราะสุรา นายบูทบีเคยเป็นสิบตำรวจเอกสังกัดกองตำรวจบริติช-แอฟริกาใต้ (British South Africa Police) เขาพบภรรยาตอนลาพักไปประเทศอังกฤษ ในขณะนั้นภรรยาทำงานเป็นคนชงเหล้าอยู่ในผับ ครอบครัวบูทบีนี้ดำเนินกิจการโรงแรมมา 11 ปีแล้ว มีบุตรสาวหนึ่งคนอายุ 18 ปี คุณนายบูทบีรูปร่างใหญ่และเนื้อตัวแน่นเต็ม ใบหน้าไม่เด่นผมไร้สี บุตรสาวชื่อจูน รูปร่างสูงใหญ่เหมือนมารดา แขนขาแก้งก้างงอระแงง ผมไร้สี จูนมักนั่งหรือเดินเหม่อลอยเหมือนละเมอ ราวกับว่ารอให้มีชายหนุ่มมาพาออกจากวงค์ แต่ไม่ช้านานก็มีชายหนุ่มคนหนึ่งขับรถบรรทุกเข้ามาจอดเพื่อหาอะไรดื่มในบาร์ของโรงแรม หนึ่งเดือนหลังจากนั้น จูน ทุ่มหมั้นหมายกับชายหนุ่มผู้นี้ ทำทางละเมอหายไปจนหมดสิ้น

ในการเดินทางไปยังโรมแรมมาโซพี ครั้งแรกนี้ คณะของพอลและวิลลีไปถึงกันตอนสามทุ่ม ห้องอาหารปิดไปแล้ว พอลได้ลองเจรจากับนายบูทบี แต่ไม่เป็นผลวิลลี จึงไปพูดกับนายบูทบี และเจ้าของโรงแรมเห็นถึงผลกำไรที่จะได้รับ จึงได้ให้ภรรยาไปจัดหาอาหารมาเสิร์ฟคนกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นอาหารมื้อใหญ่แตกต่างจากที่ได้รับประทานกันที่โรงแรมที่พักอยู่ แต่ค่าอาหารก็นับว่าแพง และเมื่อรับประทานเสร็จ ทั้งคณะก็ขับรถกลับ

เย็นวันศุกร์ถัดไป ทั้งหมดกลับไปโรงแรมมาโซพีอีก และทุกคนก็เหนื่อยล้ากันมากจากการจัดประชุม อภิปรายและโต้วาทีทุกเย็น เมื่อไปถึงโรงแรมมีบริกรรอพาทุกคนไปที่ห้องพักจิมมีและเท็ด พักห้องเดียวกัน อันนาและวิลลี อยู่อีกห้องหนึ่ง พอลและแมรีโรสพักกันคนละห้อง และเดินทางกลับบ่ายวันอาทิตย์ ทุกคนไม่ได้กลับไปพักที่โรงแรมมาโซพี อีกเลยเป็นเวลาหนึ่งเดือนจนกระทั่งมีวันหยุดติดต่อกันยาวตั้งแต่วันพฤหัสบดีถึงวันพุธถัดไป ในคณะมีเด็กหนุ่มของเท็ด คือสแตนลีย์ (ผีเสื้อเพียงตัวเดียวที่เขาช่วยไว้ไม่ได้) และเพื่อนของสแตนลีย์คือจอห์นนี่นักเปียโนไปด้วย เดินทางโดยรถยนต์และรถไฟไปโรงแรม และคณะได้นัดแนะให้จอร์จไปเจอกันที่โรงแรมด้วย

โรงแรมมีคนเข้าพักเต็มทุกห้อง และจะมีการจัดงานเต้นรำ ทั้งกลุ่มไปนั่งรอจอร์จอยู่ที่ใต้ต้นยูคาลิปตัส และเขามาถึงตอนเที่ยงคืน มีการประเมินสถานการณ์ในโรงแรมมาโซพี และพอลเห็นว่าพ่อครัวของโรงแรมที่ชื่อแจ็คสัน

นำจะเป็นบุคคลสำคัญในการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและเริ่มปฏิสัมพันธ์กับ แจ็คสัน ทักทาย ตามไถ่ถึงสารทุกข์สุกดิบของคนในครอบครัว คุณนายบูทบีไม่ชอบใจ การกระทำของพอล เขารู้ดีก็เลยทำต่อไป ปฏิกริยาของแจ็คสันและคุณนายบูทบี คือ ระแวงระวัง ยังกงๆ และไม่คอยไว้ใจพอล เพราะคนดำในอาณานิคมเชื่อว่าเป็นไปไม่ได้ที่คนขาวจะปฏิบัติต่อพวกเขาอย่างมนุษย์คนหนึ่งได้ แจ็คสันเป็นชายวัยกลางคน หน้าตาดี ใบหน้าและแววตามีชีวิตชีวา เขาและครอบครัวอาศัยในกระท่อมหลังบ้านครอบครัวบูทบี ซึ่งจริงๆ แล้วผิดกฎหมายที่กำหนดไว้ว่าคนดำไม่สามารถอยู่ในบริเวณบ้านของคนขาวได้ สภาพกระท่อมไม่ค่อยดีแต่ก็ดีกว่ากระท่อมคนดำโดยทั่วไป ปลูกดอกไม้และพืชผักอยู่รอบๆ และเลี้ยงไก่

จอร์จนอกใจภรรยา และเขาชอบผู้หญิงแอฟริกันเป็นพิเศษ ช่วงวันหยุดยาวนี้เองที่เขาเปิดเผยกับวิลลีและอันนาว่า ภรรยาของแจ็คสันที่ชื่อมารี เป็นภรรยาอายุของเขา จอร์จเดินทางผ่านมาโซพีบ่อยครั้งปีที่แล้ว เขาเห็นเด็กผิวดำกลุ่มหนึ่ง แต่มีเด็กคนหนึ่งที่มีสีผิวอ่อนกว่าคนอื่นๆ และเด็กคนนั้นก็หน้าตาเหมือนเขา เขาเลยถามมารี เธอตอบว่าเด็กคนนี้เป็นลูกของเขา แต่ไม่ได้ทำให้เป็นเรื่องใหญ่โตอะไร จอร์จรู้สึกผิดที่ไม่สามารถช่วยเหลืออะไรได้ เพราะว่าหาก จอร์จนำเด็กไปอยู่ที่บ้านของเขา พ่อแม่ของเขาและพ่อตาแม่ยายจะตกใจแทบสิ้นสติ และคงไม่มีใครพูดจากับพวกเขาอีก ลูกของเขาทั้งสามคนจะไม่มีเพื่อนฝูงคบที่โรงเรียน ตัวเขาและภรรยาอาจตกงาน แล้วทั้ง 9 ชีวิตก็จะตกกระกำลำบาก กระนั้นก็ดี จอร์จก็ยังมีความสัมพันธ์กับภรรยาพ่อครัวต่อไป และเกี่ยวพามารีโรสไปพร้อมๆ กันด้วย และภายหลังทั้งคู่รู้เรื่องบุตรชายของจอร์จกับมารี

ระหว่างพักอยู่ที่โรงแรม สแตนลีย์ได้มีความสัมพันธ์กับคุณนายลัตติมอร์ ซึ่งอายุประมาณ 45 ปี รูปร่างค่อนข้างอวบอ้วน แต่ขาเพรียว ผิวขาวละเอียด ตาสีฟ้าอ่อนเงื่อม่วง สามี่ของคุณนายลัตติมอร์เป็นชายร่างใหญ่ เจ้าอารมณ์ ตีแม่เหล้าตลอดเวลา และมรสวาทกับภรรยาเป็นนิจ สามี่ภรรยาคนนี้ไม่มีบุตร แต่คุณนายลัตติมอร์เลี้ยงสุนัขไว้หนึ่งตัวและพาไปไหนมาไหนด้วยตลอด คุณนายลัตติมอร์ไม่สนใจว่าภรรยาตัวเองจะทำอะไร ตีแม่เหล้าจนเมามายแล้วกลับไปนอนพัก ปล่อยให้ภรรยาเดินรำกับสแตนลีย์อย่างที่เธอต้องการ

หลังจากวันหยุดยาวคราวนั้นแล้ว คณะก็กลับไปพักที่โรงแรมมาโซฟอีก สี่ถึงห้าครั้ง แต่ไม่ได้ไปทุกสุดสัปดาห์ ประมาณหกเดือนหรือแปดเดือนนับจากวันที่คณะไปพักที่โรงแรมมาโซฟ คราวแรกก็เกิดเหตุการณ์วิกฤต ซึ่งการไปพักที่โรงแรมคราวนี้เป็นครั้งสุดท้าย ผู้คนในคณะก็ยังคงเป็นคนเดิม แต่เกิดคณะย่อยขึ้น อีกคณะหนึ่ง อันประกอบไปด้วยสแตนลีย์กับคุณนายลัตติมอร์และจอห์นนี่กับภรรยาชาวนาแควโรงแรมที่สามี่เธอไปรบในสงคราม จากการที่ไปพักที่โรงแรมมาโซฟหลายครั้งหลายหน ทำให้คุณนายบูทบีไม่พอใจที่ พอลเดินเข้าไปคุยกับแจ๊คสันในครัวของโรงแรม และแจ้งกับพอลว่าแขกของโรงแรมไม่ควรเข้ามาอยู่ในครัว พอลเลยรอปบแจ๊คสัน ทางประตูหลังครัวหลังอาหารเที่ยงซึ่งเป็นเวลาพักของเขา และเดินไปด้วยคุยไปด้วยกับแจ๊คสัน จนถึงกระท่อม

ปัญหาเริ่มก่อตัวขึ้น เมื่อจูนได้ขอร้องให้พอลและอันนาไปช่วยเธอ ทำอาหารเย็น เพราะแจ๊คสันอุ่นเตรียมอาหารสำหรับงานเลี้ยงในวันรุ่งขึ้นพอลและอันนาจึงเข้าไปช่วย ขณะทำอาหารอยู่นั้น พอลก็พูดคุยกับแจ๊คสัน ไปด้วยคุณนายบูทบีเข้ามาในครัว เห็นพอลกับแจ๊คสันจึงตำหนิ จูนเลยรีบปกป้องพอล ว่าเธอเป็นคนขอให้มาช่วยเองและงานในครัวก็มีมาก น่าจะจ้างคนเพิ่มคุณนายบูทบีบอกว่าแจ๊คสันทำงานที่นี่มา 15 ปีแล้ว ไม่เคยมีปัญหาอะไร ทำไมถึงมามีปัญหาเอาตอนนี้ จูน ได้เถียงกับมารดาจนอารมณ์เสียแล้วเดินออกจากครัวไปพอลและอันนาเลยออกไปด้วย

ปกติแจ๊คสันจะพักตั้งแต่บ่ายสามถึงบ่ายห้าโมงเย็น แต่วันนี้มีงานมาก จึงไม่ได้พัก และได้ออกจากครัวตอนห้าโมงและเดินกลับกระท่อมช้าๆ พอล เห็นจึงเดินเข้าไปคุยด้วย ขณะเดียวกันคุณนายบูทบีก็มองดูหึ่งคู้จากหน้าต่างห้องครัว จอร์จ ก็มองดูแจ๊คสันอยู่เช่นกันและกล่าวกับอันนา ว่านี่คือพ่อของลูกของเขา และเขาเองเคยถามมารี ว่าสามีของเธอระวังสงสัยอะไรบ้างหรือไม่ เธอตอบว่าเธอเป็นสามีที่ดี ใจดีกับเธอและลูกๆ ทุกคน เขายอมรับกับอันนา ว่าเขายังคงมีสัมพันธ์สาวกับมารี เพราะเขารักเธอ หลังจากนั้นคุณนายบูทบี ก็เดินออกจากครัว ไปหาพอลและแจ๊คสัน ที่ยืนคุยกันอยู่ บอกแจ๊คสัน ว่าให้พัก ไม่ได้ให้มาคุยกับคนผิวขาว

วิลลีเริ่มไม่พอใจที่อันนาและพอลสนิทสนมกันมากขึ้นอันนา เลยกล่าว ย้อนว่า วิลลีเองก็สนิทสนมกับมารีโรสมากพอๆ กัน แต่เหตุการณ์เลวร้ายขึ้นเมื่อ คุณนายลัตติมอร์ต้องการดื่มกาแฟดำ สเตนลีย์เลยเข้าไปในครัวไปบอกให้ พนักงานชงกาแฟให้ แต่ตู้กาแฟถูกล็อกไว้ สเตนลีย์ เลยไปขอกุญแจจากแจ๊คสัน เขามาเปิดตู้และชงกาแฟให้ คุณนายบูทบีซึ่งเห็นเหตุการณ์ทั้งหมดบอกแจ๊คสัน ว่าถ้าทำแบบนี้อีก เธอจะไล่เขาออก แต่เหตุการณ์ที่ทำให้ คุณนายบูทบีไม่พอใจ มาก คือเหตุการณ์ก่อนหน้านั้น ตอนที่จิมมีเมาแล้วกอดและจูบแจ๊คสัน ต่อหน้า คุณนายบูทบี

หลังงานเต้นรำที่โรงแรมจัด จิมมีก็หายตัวไป ทุกคนเป็นห่วงและ พยายามค้นหาจิมมีให้พบ แล้วแจ๊คสันก็เดินเข้าไปในครัว เปิดไฟแล้วเห็นจิมมี นอนอยู่บนพื้น แจ๊คสันจึงก้มตัวลงช่วยพยุงจิมมีขึ้นมา คุณนายบูทบีเดินมาข้าง หลังแจ๊คสัน แล้วจิมมีตื่นพอดี เขายกแขนขึ้นโอบคอของแจ๊คสันเมามายอยู่ จากนั้นพิมพ์ถามแจ๊คสัน ว่ารักเขาไหม เพราะไม่มีใครรักเขาแล้วคุณนายบูทบี ตกใจมาก จึงไล่แจ๊คสันออก สั่งให้เก็บข้าวของออกไปภายในวันพรุ่งนี้ ถ้าไม่ยอม ไปจะตามตำรวจมาจับ

คืนเดียวกันนั้นอันนาและพอลก็หายตัวไปด้วยกัน วิ่งหายไปในช่วงหญ้า วิ่งไปเรื่อยๆ จนไม่รู้ว่าจะตัวเองอยู่ ณ จุดใด จนฝนตกและทั้งคู่ตกอยู่ในความมืด จึงล้มตัวลงนอนอย่างหนาวสั่น เมื่อแสงจันทร์สว่าง จึงหาทางเดินกลับโรงแรม เมื่อมาถึงโรงแรมก็เห็น คุณนายลัตติมอร์ร้องไห้ สามี่ของเธอตำว่าเธออย่างทาบ คายโดยไม่สนใจใคร อันนาเดินเข้าห้อง วิลลีจึงมีเพศสัมพันธ์ด้วย เพราะรู้ว่าอัน นาเพิ่งจะไปหลับนอนกับชายอื่นมา เพศสัมพันธ์ครั้งนี้ทำให้ความสัมพันธ์แบบไร้ เพศสัมพันธ์ของวิลลีและอันนายุดิลง

วันรุ่งขึ้นทุกคนมารวมตัวกันก่อนมือเที่ยง จอร์จบอกว่า แจ๊คสันพา ครอบครัวออกเดินทางไปแล้วตั้งแต่กลางคืน กระทั่งที่เคยมีชีวิตชีวาตอนนี้ดูเรือ ร้าง แจ๊คสันไปทำงานทำใหม่เป็นพ่อครัวในเมือง และทิ้งให้ครอบครัวอยู่อีกเมือง หนึ่งเหมือนคนผิวดำครอบครัวอื่นๆ จอร์จ ส่งเงินไปให้บ้าง โดยคาดว่าแจ๊คสัน และมารี จะคิดว่ามาจากครอบครัวบูทบี ที่ส่งเงินมาให้เพราะเสียใจในการกระทำ ของตน แม้ว่าความเป็นจริงแล้วพวกเขาจะไม่รู้สิกรู้สภาวะอะไรเลย

ในสมุดปกดำนี้ อันนาแบ่งครึ่งหน้า ฝั่งซ้ายมีหัวข้อที่มา (Source) และ ฝั่งขวาเป็นหัวข้อเงิน (Money) ฝั่งซ้าย อันนาเก็บจดหมายที่ได้รับจากเพื่อนใน แอฟริกา จดประโยคไม่ประติดประต่อ และฉากที่จำได้ ฝั่งขวามันก็ถูกรรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับนวนิยาย “พรมแดนสงคราม” และการพบปะพูดคุยทางธุรกิจ เมื่อเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันทำให้ อันนาก็ถึงเหตุการณ์ในอาณานิคม อันนาก็ได้บันทึกลงไปด้วย เช่น เหตุการณ์ในลอนดอนที่ชายคนหนึ่งเตะนกพิราบ จนลอยสูงจากพื้นแล้วหล่นลงมากระแทกพื้นตาย อันนาจึงบันทึกเหตุการณ์ที่ คุณนายบูทบี ขอให้พอลไปยังนกพิราบในป่าละแวกเดียวกับโรงแรมมาทำพาย และเมื่อมีสำนักพิมพ์ติดต่อขอตีพิมพ์บันทึกประจำวันของอันนา เธอจึงตอบไปว่าไม่ให้ตีพิมพ์บันทึกส่วนตัว จากนั้นเธอจึงลองแต่งบันทึกประจำวันของหนุ่ม นักเขียนชาวอเมริกัน แล้วอันนาก็ได้รู้จักกับเจมส์ ซาฟเฟอร์ นักเขียนหนุ่มชาวอเมริกัน เขาส่งบันทึกประจำวันที่เขาแต่งส่งไปให้วารสารอเมริกันและได้รับการตีพิมพ์ อันนายังได้เก็บสำเนาเรื่องสั้นที่เจมส์แต่งไว้ในสมุดปกดำด้วย พร้อมกันนี้ อันนายังได้เก็บปริทัศน์นวนิยาย “พรมแดนสงคราม” ไว้ในสมุดเล่มนี้ด้วย ในช่วงท้ายของสมุดปกดำ อันนาตัดบทความจากหนังสือพิมพ์ช่วง ค.ศ.1955-1957 แปะลงไป ในสมุด ข่าวเหล่านี้เกี่ยวกับความรุนแรง ความตาย การก่อกบฏและความเกลียดชังในแอฟริกา บทส่งท้ายของสมุดปกดำ อันนาระบุถึงความฝันของเธอ ว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นที่โรงแรมมาไซพี จะถูกถ่ายทำสำหรับฉายทางโทรทัศน์ มีคนเขียนบทไว้พร้อมแล้ว และผู้กำกับก็กล่าวขำกับอันนา ว่าบทโทรทัศน์นี้จะเหมือนกับที่อันนาเขียนเอง แม้ไปถ่ายทำกันในสถานที่จริง แต่เรื่องราวกลับไม่เหมือนเดิม

สมุดปกแดง (The Red Notebook)

สมุดปกแดงสั้นที่สุดในบรรดาสมุดทั้งสี่เล่ม อันนาเริ่มโดยเขียนคำว่า “พรรคคอมมิวนิสต์อังกฤษ” แล้วขีดเส้นใต้สองเส้น และลงวันที่ 3 มกราคม ค.ศ.

1950 จากนั้น อันนา จึงเล่าเหตุการณ์ในพรรค มอลลีเป็นสมาชิกพรรคอยู่แล้ว และอันนาตรึตรองว่าจะเข้าเป็นสมาชิกพรรคดีหรือไม่ กระบวนการเป็นสมาชิกนั้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายวัฒนธรรมในพรรคต้องสัมภาษณ์อันนา แรกสุดอันนา ตั้งใจปฏิเสธ แต่กลับตอบตกลงไป คนในพรรคเรียกค่านำหน้าสมาชิกแต่ละคนว่า “สหาย” (Comrade) แล้วตามด้วยชื่อ เช่น สหายบิล ปัญหาภายในพรรคที่อันนารับรู้อยู่แล้วคือ มีผู้บริหารพรรคที่ล้าหลังเฉื่อยชาที่สมาชิกพรรคเรียกว่า “ศูนย์กลางของพรรค” เป็นคนวงใน กุมการตัดสินใจและบิดบังข้อมูลสำคัญมากมาย มอลลีเองมายอมรับกับอันนากายหลังว่าเธอเองไม่ได้ตั้งใจจะเข้าพรรค แต่มาช่วยงานกับกลุ่มทำงานที่เป็นคอมมิวนิสต์ แล้วมีสมาชิกพรรคถามว่าทำไมไม่เข้าพรรค ทั้งยังมีข่าวลือว่าจริงๆ แล้วเธอเป็นสายลับ ด้วยความไม่พอใจเธอจึงตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิก

อันนาค้นพบว่าเธอถกเถียงเรื่องการเมืองและพูดทุกอย่างจากใจแต่เฉพาะกับคนที่เคยเป็นสมาชิกพรรค แต่พอพูดจาตรงไปตรงมากับสมาชิกพรรคปัจจุบัน คนเหล่านั้นรีบปกป้องสภาพโซเวียตโดยอัตโนมัติ อันนาราคาญ แต่สังเกตเห็นว่าเธอก็กระทำเช่นเดียวกัน และหลายคนเมื่อรู้ว่าเธอเข้าเป็นสมาชิกพรรคก็เปลี่ยนแปลงทัศนคติบางอย่างที่มีต่อตัวเธอ อันนาลังเกตเห็นว่าตัวเองจัดบันทึกในสมุดเล่มนี้บ่อยมาก และทุกอย่างที่เขียนก็เป็นกรวิพากษ์วิจารณ์พรรคทั้งสิ้น แต่เธอก็ยังเป็นสมาชิกพรรคอยู่ รวมทั้งมอลลีด้วย

เพื่อนของไมเคิล (คูร์กของอันนา) ถูกแขวนคอในกรุงปราก ประเทศเชคโกสโลวะเกียด้วยข้อหาทรยศ ไมเคิลไม่เชื่อว่าเพื่อนทั้งสามคนนั้นทรยศต่อพรรคคอมมิวนิสต์จริง แต่คงทำให้ตัวเองตกอยู่ในสถานะต่อต้านการปฏิบัติโดยไม่ตั้งใจ อันนารับรู้ถึงเหตุการณ์จัดฉากเพื่อกำจัดคนในประเทศคอมมิวนิสต์หลายครั้งหลายหนจนเบื่อ อันนาอ่านเจอว่าคนจากโลกตะวันตกที่เข้าเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์มาระยะหนึ่งแล้วยังอยู่ต่อไปเพราะมีมายาคติส่วนตัว อันนาจึงถามตัวเองว่าแล้วมายาคติส่วนตัวของเธอคืออะไร เธอรู้ว่าข้อวิพากษ์วิจารณ์สหภาพโซเวียตส่วนใหญ่เป็นเรื่องจริง แต่น่าจะมีสมาชิกพรรคบางคนรอเวลาเพื่อเปลี่ยนแปลงกระบวนการกลับไปเป็นสังคมนิยมที่แท้จริง อันนาตั้งใจว่าจะออกจากพรรคแต่ไม่แน่ใจว่าเมื่อไหร่และด้วยสาเหตุอะไร

อันนาขบคิดแล้วเห็นว่าตอนที่เธอเข้าเป็นสมาชิกพรรคนั้น ในส่วนลึกของจิตใจ เธออยากยุติวิถีชีวิตที่แปลกแยกอันไม่น่าพึงใจ เธอต้องการได้ความสมบูรณ์ แต่การเข้าเป็นสมาชิกกลับทำให้เธอแปลกแยกยิ่งกว่าเดิม ในช่วงที่อันนาเป็นสมาชิกพรรคนั้น สตาลินผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตก็เสียชีวิตลง ทั้งอันนาและมอลลี่ไม่สบายใจ ความเชื่อความหวังเริ่มคลอนแคลน

ช่วงการเลือกตั้งซ่อมเพื่อหาผู้แทนฯ แทนที่ตำแหน่งที่ว่างลงในอังกฤษ สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์หรือเรื่องผลักดันตัวแทนของพรรคแรงงาน เข้าไปในสภาดีกว่าให้ตัวแทนพรรคอนุรักษนิยมได้ที่นั่งไป เพราะอย่างไรก็ตามตัวแทนพรรคคอมมิวนิสต์ไม่มีทางเข้าไปนั่งในสภาได้ อันนา ต้องทำหน้าที่เป็นหัวคะแนนไปสอบถามแม่บ้านจำนวน 24 คน ที่ยังไม่แน่ใจว่าจะลงคะแนนเสียงให้พรรคไหน สอบถามว่าจะลงคะแนนให้พรรคคอมมิวนิสต์หรือไม่ อันนาเข้าไปสอบถามตามที่ได้รับมอบหมายมา อันนาพบว่าแม่บ้านหลายคนเปล่าเปลี่ยว เสียสติอยู่เฉยๆ ในบ้านที่มีทั้งสามีและลูกๆ หรือไม่ก็เสียสติเพราะสามีและลูก แม่บ้านเหล่านี้หนึ่งคุยกับเธอนานสองนาน และตอบไปส่งๆว่าจะลงคะแนนเสียงให้พรรคคอมมิวนิสต์ อันนาเปรียบเรื่องนี้กับผู้หญิงในพรรค เธอตอบกลับมาว่าเมื่อก่อนเธอก็เป็นเช่นนั้น จนกระทั่งเธอได้มาเป็นสมาชิกพรรค เธอจึงพบจุดมุ่งหมายของชีวิต อันนาสำนึกได้ว่าเธอใส่ใจเรื่องผู้หญิงพวกนี้มากกว่าการหาเสียง เธอยังค้นพบด้วยว่าคนในพรรคส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นคนที่สนใจการเมืองจริงๆ แต่มาเข้าพรรคเพราะอยากทำงานเพื่อสังคม บางส่วนก็เปล่าเปลี่ยวเลยเห็นพรรคเป็นเสมือนครอบครัว

อันนาเก็บแผ่นกระดาษที่จดด้วยลายมือเป็นระเบียบสวยงามไว้ในสมุดเล่มนี้ เป็นเรื่องของสหายเท็ด เขาภูมิใจมากที่รู้ว่าได้รับเลือกให้ไปสหภาพโซเวียตในฐานะตัวแทนครู คีนแรกในกรุงมอสโก ขณะที่เท็ดนั่งจดบันทึกประจำวันอยู่ในห้องพัก มีเจ้าหน้าที่สองคนมาตามเขาให้ไปพบสตาลิน เขาภูมิใจมากที่ได้พบชายผู้เหน็ดเหนื่อยเพื่อชาวโลก สตาลินถามเขาถึงนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์ในอังกฤษ เท็ดเห็นว่าสตาลินเป็นผู้นำคอมมิวนิสต์ตัวจริง เป็นผู้ที่พร้อมจะรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกพรรคธรรมดาสามัญ สตาลินยังกระตุ้นให้เขาพูดอย่างที่ใจต้องการ เท็ดจึงกระทำได้ว่า เมื่อเขาพูดจบ เท็ดกล่าวลาสตาลินพร้อมหลังน้ำตา

กลับไปห้องพัก ตั้งใจจดบันทึกสิ่งที่เขาประสบมา ระลึกถึงชายผู้ยิ่งใหญ่ที่กุมชะตาชีวิตของทุกคนไว้ อันนาได้อ่านเรื่องนี้ให้สมาชิกพรรคฟัง ต่างคนต่างก็แสดงความเห็นส่วนตัวที่แตกต่างกัน ทำให้ไม่ชอบหน้ากันมากขึ้นไปอีก

อันนาจดบันทึกลงวันที่ 13 พฤศจิกายน ค.ศ.1955 ไว้ว่าเธอออกจากพรรคมาได้ปีหนึ่งแล้ว และคนในพรรคและอดีตสมาชิกนัดพูดคุยกันว่าเกิดอะไรขึ้นในพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียและอังกฤษ สมาชิกเก่าไม่มีใครถูกมองว่าเป็นคนทรยศแล้ว ทุกคนมาพบกันเพราะเป็นนักสังคมนิยมที่ไว้ใจซึ่งกันและกัน จากนั้นอันนาก็ตัดข่าวเกี่ยวกับการประชุมสมัชชาครั้งที่ 20 ของพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียเก็บไว้ในสมุด ทั้งยังเก็บจดหมายเกี่ยวกับการเมืองของคนหลายประเภทและการประชุมมัดรวมกันไว้ สุดท้ายแล้ว อันนาพบว่าการพยายามปฏิรูปพรรคคอมมิวนิสต์เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้

มอลลิโทรัสก็พท์มาหาอันนาและบอกว่า ทอมมีบุตรชายเข้าร่วมกลุ่มสังคมนิยมซึ่งเป็นคนในวัยเดียวกัน มอลลินั่งฟังคนกลุ่มนี้พูดคุยกันว่า จะเปลี่ยนแปลงอังกฤษให้เป็นประเทศสังคมนิยมให้ได้อย่างช้าที่สุดภายในสิบปี มอลลิเห็นว่าคนพวกนี้เสียสติ เหมือนเธอและอันนา เมื่อก่อนเธอได้แต่หวังว่าคนพวกนี้จะชาญฉลาดกว่าพวกเธอ

ในช่วงท้ายของสมุดปกแดง อันนาตัดข่าวตั้งแต่ ค.ศ.1956-1957 มาติดไว้ในสมุด (เหมือนสมุดปกดำ) ข่าวเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความรุนแรงในยุโรป สหภาพโซเวียต จีนและสหรัฐอเมริกา เมื่อพบคำว่า "เสรีภาพ" ในข่าว อันนา ก็ขีดเส้นใต้ด้วยดินสอสีแดง ตอนท้ายข่าวทั้งหมด เธอเขียนข้อความอ้างอิงถึงคำว่า "เสรีภาพ" ไว้ทั้งหมด 679 ข้อความ

อันนาจดบันทึกต่อว่า จิมมีเพื่อนร่วมพรรคที่เพิ่งกลับมาจากสหภาพโซเวียตเล่าให้อันนาฟังว่า แฮร์รี่เคยเป็นครูแต่เลิกสอนเพื่อไปสู้รบในสเปน แล้วได้รับบาดเจ็บ ระหว่างพักฟื้นได้นอนคิดจึงเกิดทิวาระแวงสตาลินจึงออกจากพรรคคอมมิวนิสต์ไป เขากลายไปเป็นพวกนิยมทรอตสกี (Trotskyist) ทะเลาะกับพรรคพวก เลยออกจากกลุ่มอีก ตอนนั้นสอนหนังสือให้เด็กที่มีพัฒนาการช้าและคอยช่วยเหลือคนที่ประสบอุบัติเหตุ แฮร์รี่ย้ายมาอยู่กับหญิงม่ายและลูกของเธออีก 3 คน เขาเรียนภาษารัสเซียและสนใจประวัติศาสตร์สหภาพโซเวียต จิมมีและแฮร์รี่

ปริทัศน์หนังสือ: *The Golden Notebook*

เคยไม่ถูกกัน แต่กลับมาพูดคุยกันได้เหมือนเดิม จิมมีชวนแฮร์รี่ไปสหภาพโซเวียต เพราะเขาเป็นคนจัดการเรื่องนี้เอง แฮร์รี่ถามว่าใครเป็นคนเสนอชื่อเขา จิมมีไม่กล้าบอกว่าเขาคิดใส่ชื่อแฮร์รี่เดี๋ยวนั้นเอง แฮร์รี่เชื่อว่ามีคำสั่งจากมอสโกโดยตรงให้เขาร่วมคณะไปสหภาพโซเวียต จากนั้นคณะครู 30 คนก็ออกเดินทางไปกรุงมอสโก เยี่ยมชมโรงงาน โรงเรียน พระราชวัง และมหาวิทยาลัย เข้าร่วมงานเลี้ยงรับรองต่างๆ คินสุดท้ายมีงานเลี้ยงที่ต้องเข้าร่วม แฮร์รี่บอกจิมมี ว่าไม่ไป จิมมีจึงแฉไปหาที่ห้องพัก ตอนนั้นเองที่จิมมีบอก แฮร์รี่ ไปตรงๆ ว่าเขาเป็นคนใส่ชื่อแฮร์รี่มาร่วมคณะด้วยตอนที่ได้พบหน้ากันอีกครั้ง และล้าก็แฉมากล่าวลา แฮร์รี่สบโอกาสเลยวิ่งตัวล้าไว้ จิมมีพยายามตัดทอนแต่ไม่เป็นผล เขาเลยเดินออกจากห้องไป แฮร์รี่บรรยายให้ล้าฟังเรื่องประวัติศาสตร์ของพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียหลายชั่วโมงติดต่อกันจนล้าหลับคาที่นั่น แฮร์รี่เลยปลุกล้า ล้าขอโทษขอโพยที่เผลอหลับ รุ่งเช้าทั้งคณะก็บินกลับ แฮร์รี่เย็บเย็บและดูเหมือนไม่ค่อยสบาย เขากล่าวขอบคุณ จิมมีที่ใส่ชื่อเขาร่วมคณะมาด้วย

สมุดปกเหลือง (*The Yellow Notebook*)

สมุดเล่มนี้เหมือนเป็นต้นฉบับนวนิยาย มีชื่อเรื่องว่า "เงาที่สาม" (*The Shadow of the Third*) มีแอลลาเป็นตัวละครเอก เธอมีลูกชายกับจอร์จหนึ่งคนชื่อไมเคิล เธอเหนื่อยล้ากับการตามตื้อเกี่ยวพาอยู่เกือบปีจึงค่อยยอมแต่งงานกับจอร์จ หลังจากนั้นเธอรังเกียจการร่วมเพศกับเขา เขาเลยไปนอนกับผู้หญิงคนอื่นแล้วบอกให้เธอรู้ เธอแยกทางกับสามีโดยใช้ข้ออ้างว่าเขาอกใจเธอ ซึ่งจริงๆ แล้วเธอไม่ได้ต่อต้านการอกใจ แต่เธอไม่ต้องการอยู่กับสามีอีกต่อไปจึงหาทางหย่าขาด ช่วงสงครามโลก แอลลาทำงานในโรงอาหารของโรงงานที่พวกผู้หญิงทำงานอยู่ หลังสงครามเธอติดวัณโรคและต้องนอนพักรักษาตัวอยู่ถึงหกเดือน

แอลลาอาศัยอยู่กับจูเลีย และจูเลียก็ช่วยดูแลไมเคิลเป็นครั้งคราว แอลลาทำงานกับนิตยสารผู้หญิงฉบับหนึ่ง มีหน้าที่ช่วย หมอเวสต์ตอบจดหมายที่ผู้อ่านเขียนส่งมาปรึกษาปัญหาสุขภาพ นายแพทย์เวสต์เลือกตอบจดหมายที่เขา

ช่วยเหลือได้ทางการแพทย์เท่านั้น ส่วนจดหมายที่ต้องการคำปลอบโยนหรือคำแนะนำทางใจหรือทางสังคมนั้น แอลลาต้องเป็นคนรับผิดชอบ และแอลลาเป็นนักเขียนด้วยและผลงานของเธอก็ได้รับการตีพิมพ์

แอลลาเจอหมอที่แต่งงานแล้ว มีลูกสามคนชื่อพอล ที่งานเลี้ยงบ้านหมอเวสต์ตอนแรก แอลลาไม่ได้ตั้งใจหมอพอล แต่ทั้งคู่ค่อยๆ พัฒนาความสัมพันธ์ไปจนพอลมาค้างคืนกับแอลลาที่บ้านของจูเลียแทบจะทุกคืน และกลับบ้านต้องรุ่งสางไปเปลี่ยนเสื้อผ้า พอลมาจากครอบครัวชนชั้นแรงงาน ส่วนแอลลา มาจากครอบครัวชนชั้นกลาง พ่อเป็นทหารที่เกษียณอายุราชการแล้ว แม่ของแอลลาเสียชีวิตตั้งแต่เธอยังเด็ก ส่วนพอลนั้นก็ได้ทุนเรียนมาโดยตลอด และเป็นหมอที่ทำงานหนักมาก พอลพยายามไม่สนิทสนมกับไมเคิลเหมือนจะเป็นการเตือนแอลลากล่าวๆ ว่าทำเช่นนี้ดีแล้ว จะได้ไม่มีผลกระทบต่อไมเคิลมากนักเมื่อทั้งคู่เลิกรากันไป แอลลาคบกับพอลนานถึง 5 ปี หลังๆ พอลแวะมาค้างคืนด้วยน้อยลงและแอลลาคิดว่า พอลมีผู้หญิงคนอื่นด้วยนอกจากเธอ ซึ่งก็คือผู้หญิงที่ทำงานอยู่ในโรงพยาบาลชื่อ สเตฟาณี

พอลมักกล่าวร้ายว่า แอลลาคบคนอื่นด้วยไปในเวลาเดียวกัน และแนะนำ แอลลาให้ตัดผมให้ทันสมัยและสวมใส่เสื้อผ้าที่เปิดเผยเนื้อตัวกว่าที่เธอใส่อยู่ แต่แอลลาไม่ยอมกระทำตาม แอลลาคิดว่า พอลต้องการให้เธอมีภาพลักษณ์เหมือนเมียเก็บโดยทั่วไป เมื่อพอลมีภรรยาตามแบบฉบับอยู่ที่บ้านแล้ว เขาก็ต้องมีเมียเก็บตามแบบฉบับอยู่นอกบ้านเช่นกัน พอลแต่งงานกับภรรยาเมื่อตอนเขาและภรรยาอายุ 20 ปี ต่อมาเขาไปสงครามกลับมา แล้วรู้สึกว่ภรรยาเป็นคนแปลกหน้า แต่ก็ยังทนอยู่กันไปเพื่อรักษาหน้าตาในสังคม แม้ว่าพอลจะค้างที่อื่นตลอด แต่เขาก็เป็นสามีที่รับผิดชอบในเรื่องการเงินและการศึกษาของบุตร ภรรยาของเขาพอใจชีวิตที่เป็นอยู่แล้ว

ช่วงท้ายของความสัมพันธ์ พอลบอกแอลลาว่า เขาจะย้ายไปทำงานที่ประเทศไนจีเรีย แต่ไม่พาครอบครัวไปด้วย แอลลาจึงเริ่มวางแผนว่าจะพาลูกชายไปอยู่ด้วยกันกับพอลที่นั่น แล้วพอลก็จากไป แอลลาเขียนจดหมายไปหา พอลตอบกลับมาว่าไม่เห็นช่องทางที่แอลลาและลูกชายจะมาอยู่ด้วยกันที่นี่ได้ หลังจากนั้น แอลลาก็ยังเขียนจดหมายไปหาพอล แต่พอลไม่เคยตอบเลย แอลลารู้ว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างเธอกับพอลจบสิ้นลงแล้ว แต่เธอก็ยังรอคอยให้เขากลับมาหาเธอ

นายแพทย์เวสต์เปรยกับแอลลาว่า ก่อนพอลไปในจีเรีย พอลเล่าให้ฟังว่าได้คบกับผู้หญิงคนหนึ่งถึงขั้นลึกซึ้ง แต่ผู้หญิงคนนั้นต้องการให้เขาแต่งงานด้วย หมอเวสต์เลยแนะนำไปว่า พอลควรร้ายไปอยู่ประเทศอื่น เพราะเรื่องแบบนี้ตัดขาดกันยาก แอลลาคิดว่า หมอเวสต์ไม่รู้ว่าผู้หญิงคนนั้นคือเธอ แต่พูดกับเธอเรื่องพอลเพราะเห็นว่าเธอเองก็รู้จักพอล

แอลลาตัดสินใจหาที่อยู่ใหม่เพราะไม่สามารถทนอยู่ในบ้านของจูเลีย ได้ เพราะเป็นที่ๆ เธอมีความสุขกับพอล แล้วเธอก็ได้ยืนยันว่า พอลกลับมาอังกฤษได้สองสัปดาห์แล้ว แอลลาแต่งตัวรอพอลทุกวันทั้งที่รู้ว่า พอลจะไม่กลับมาหาเธออีก แต่เธอก็ยังยืนรอ เหมือนที่แอลลารู้ตั้งแต่ต้นว่าคบกับพอลไป วันที่เลิกกราและเจ็บปวดก็ต้องมาถึง แต่เธอก็คบกับเขาแล้วตกหลุมรักเขาอยู่ดี หมอเวสต์เป็นคนบอกกับเธอว่า พอลกลับไปจีเรียแล้วและภรรยากับลูกๆ จะไม่ย้ายตามไปด้วย

บรรณานิเทศสารที่แอลลาทำงานให้ชักชวนให้แอลลาไปปารีสเพื่อติดต่อขอซื้อลิขสิทธิ์นวนิยายกับนิตยสารฝรั่งเศสฉบับหนึ่ง แอลลาฝากจูเลียให้ดูแลไม่เคล็ดให้ เมื่อทำงานเสร็จ แทนที่แอลลาจะอยู่พักผ่อน เธอรีบบินกลับอังกฤษทันที บนเครื่องบินเธอได้รู้จักนายแพทย์ชาวอเมริกันคนหนึ่ง แล้วเธอกับเขาก็มีเพศสัมพันธ์กัน เธอมอบความสุขทางเพศให้เขา แต่เขาไม่สามารถทำให้เธอสุขสมได้ แต่แอลลาไม่ได้ถือสา เขาแต่งงานแล้ว ภรรยาของเขาเป็นผู้หญิงสวยที่ไม่ชอบมีเพศสัมพันธ์ มีลูกชายห้าคน ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เขาตั้งใจว่าวันหนึ่งจะต้องเป็นสมาชิกวุฒิสภาให้ได้ ทั้งคู่ก็จากกันด้วยดี

หลังจากที่ย้ายออกมาอยู่กันเองกับลูกชาย แอลลาถึงได้รู้ว่าการอยู่กับ จูเลียเป็นภาระบ่อนั่นอย่างดี หมอเวสต์เคยโทรมาชวนแอลลาไปกินข้าวเย็นที่บ้านเขา เพราะว่าภรรยาเขาไปท่องเที่ยว แอลลาคิดว่า หมอเวสต์ต้องการพูดคุยเรื่องการทำงาน จึงไปทานข้าวด้วย แต่กลับกลายเป็นว่าเขาต้องการมีเพศสัมพันธ์กับเธอ ทำให้เธอรู้ว่าการที่เขาพูดเรื่องพอลกับเธอนั้น เขาเล็งไว้แล้วว่าเมื่อโอกาสมาถึงเมื่อไหร่ เขาจะต้องหาทางทาบหาเธอ แอลลาปฏิเสธ หมอเวสต์จึงไปคบกับบรรณานิเทศสารที่ทั้งคู่ทำงานให้

เพื่อนร่วมงานอีกคนหนึ่งที่ แอลลา มีความสัมพันธ์ด้วยแค่ครั้งเดียว คือ ผู้ช่วยบรรณาธิการชื่อ แจ็ค เธอชอบแจ็ค จึงยอมมีอะไรด้วย แต่แจ็คอ้างว่าภรรยาไม่เคยรู้เลยเรื่องเขานอกใจเธอ และเขาจะไม่ให้ภรรยา รู้ แอลลา คิดในใจว่าเมื่อเขากลับถึงบ้าน หน้าตาทำทางกระหม่อมของเขาจะทำให้ภรรยาทราบทันทีว่าเขานอกใจเธอมา ไม่นานนัก แอลลา ได้พบนักเขียนบทชาวแคนาดาที่งานเลี้ยง เธอมีเพศสัมพันธ์กับเขา แต่เขาก็แต่งงานแล้ว เขายอมรับกับเธอว่าภรรยาหน้าตาสวย แต่ไม่สามารถปรนเปรอความสุขทางเพศให้เขาได้ เขาจึงต้องมาแสวงหาเอาอกที่บ้าน

แอลลา กลับไปเยี่ยมพ่อของเธอ เธอจึงถามเขาเรื่องแม่ พ่อบอกว่าเขาไม่คิดถึงหรือนึกถึงแม่ของเธอ และกลับมานึกถึงต่อเมื่อเธอแวะเวียนมาหาเท่านั้น พ่อเธอเล่าว่าแม่เธอไม่ประสีประสาเรื่องบนเตียง เขาจึงต้องใช้เงินซื้อความสุขทางเพศจากผู้หญิงคนอื่น และเคยคบกับหญิงที่มีสามีแล้ว เธอเพิ่งรู้ว่าพ่อเธอแต่งงานและได้อ่านบทกลอนของพ่อเป็นครั้งแรก และพ่อเธอเคยอ่านงานเขียนของเธอเกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย แต่ไม่เห็นสาเหตุการฆ่าตัวตายของตัวเอง

อันนา เขียนเรื่อง "เงาที่สาม" โดยแทรกความรู้สึกของเธอเป็นระยะ ความยาวประมาณย่อหน้าถึงสองย่อหน้ายาวๆ ทำให้ผู้อ่านต้องแยกแยะว่าตอนไหนเป็นอันนา ตอนไหนเป็นแอลลา เพราะตัวละครมีความคล้ายคลึงกันมากกับชีวิตของอันนา ตัวละครเอก แอลลา มีบุตรชายชื่อ ไมเคิล ซึ่งไมเคิลก็คือคนรักของอันนา ที่เลิกกันไปแล้ว ส่วนจูเลียก็เหมือนมอลลี่แตกต่างกันตรงที่ว่า จูเลียไม่มีบุตร อันนา เลือกตั้งชื่อตัวละครว่า แอลลา เพราะเธอพบกับผู้หญิงคนหนึ่ง ที่งานเลี้ยงชื่อ แอลลา ตัวเล็ก ผอม ผิวคล้ำเหมือนเธอ ในขณะที่คนอื่นๆ ในงานเลี้ยงดื่มกันเต็มที่ แอลลา กลับควบคุมปริมาณแอลกอฮอล์อย่างเคร่งครัด ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่อันนา จะกระทำเลย

อันนา จบท้ายสมุดปกเหลืองด้วยเรื่องแต่ง 19 เรื่อง เป็นเรื่องสั้น 17 เรื่อง เรื่องที่ 13 อันนา เขียนไว้ว่าเป็นนวนิยายสั้น จะให้ชื่อเรื่องว่า "บุรุษผู้เป็นอิสระจากสตรี" และเรื่องที่ 19 ไม่ได้ระบุว่า เป็นเรื่องสั้นหรือว่านวนิยาย แต่เขียนหัวเรื่องไว้ว่า "สำนักนักเขียนโรแมนติก" เรื่องแต่งบางเรื่องเกี่ยวพันกับสิ่งที่อันนา

ปริทัศน์หนังสือ: *The Golden Notebook*

ประสพในชีวิต โดยที่ผู้อ่านจะมองเห็นความคล้ายคลึงของโครงเรื่องและและชีวิต
อันหาได้ไม่ยากนัก

สมุดปกน้ำเงิน (The Blue Notebook)

เริ่มแรก อันนาจดบันทึกประจำวันโดยไม่ลงวันที่ ครั้งที่สองเป็นต้นไปจึง
ลงวันที่ 7 มกราคม ค.ศ.1950 อันนา เล่าเรื่องในบ้านที่อาศัยอยู่ร่วมกันกับมอลลี
ว่าลูกชายของมอลลีต่อต้านมอลลีอย่างไร มอลลีและสามีเก่าของเธอที่ชื่อริชาร์ด
ทำให้อันนาคิดถึงสามีเก่าของเธอที่ชื่อแมกซ์ เพราะเธอและแมกซ์อยู่ด้วยกันถึง 3
ปีจึงได้ตัดสินใจมีลูก เมื่อมีลูกด้วยกันถึงได้แต่งงานกันเพื่อไม่ให้เจเน็ต เป็นบุตร
นอกสมรส หนึ่งปีหลังจากนั้นก็หย่าขาดจากกัน อันนาจดบันทึกสิ่งที่เธอเล่าให้
คุณนายมาร์กส์จิตแพทย์ของเธอฟังและสิ่งที่คุณนายมาร์กส์พูดได้ตอบกับเธอไว้
ในสมุดปกน้ำเงิน อันนามักนำความฝันไปเล่าให้ คุณนายมาร์กส์ฟังเธอบอกว่าเธอ
ไม่อยากจะเขียนผลงานอะไรอีก และถึงแม้ว่าเธอจะเขียนงานไม่ได้อีกต่อไป เธอก็ไม่
สนใจ

อันนาตัดข่าวจากหนังสือพิมพ์มาแปะไว้ในสมุดแทนการจดบันทึกตั้งแต่
มีนาคม ค.ศ.1950 – มีนาคม ค.ศ.1954 ข่าวที่ตัดมาเป็นหัวข้อข่าว บางครั้งก็เป็น
เนื้อข่าวสั้นๆ เกี่ยวกับสงคราม ฆาตกรรม ความวุ่นวายและทุกขภิกขภัย ซึ่งเป็น
สิ่งที่เธอเห็นว่าสำคัญ เธอคิดว่าเธอช่างโชคดีที่ไม่ถูกทรมาณ ฆ่า อดอยากจนตาย
หรือตายในคุกไปเสีย เธอยอมรับกับคุณนายมาร์กส์ว่าตัดข่าวมาเก็บไว้ในสมุด
เพื่อขจัดความฝันของเธอ

คุณนายมาร์กส์ถามว่าเมื่อไหร่ อันนาจะเขียนงานออกมาอีก ถึงแม้ว่า
นิยายที่ได้รับการตีพิมพ์ประสบความสำเร็จดีจนทำให้ อันนามีเงินมีใช้จนถึงทุก
วันนี้ แต่อันนาคอร์จะเริ่มเขียนผลงานชิ้นใหม่ได้แล้ว อันนาบอกคุณนายมาร์กส์ว่า
เธอหยิบหนังสือพิมพ์ขึ้นมาทุกเช้า อ่านเจอแต่เรื่องเลวร้ายจนกระทั่งอะไรก็ตามที่
เธอเขียนก็ไม่มีค่าสำคัญอีกต่อไปแล้ว

วันที่ 23 เมษายน ค.ศ.1953 อันนา มาพบคุณนายมาร์กส์เป็นครั้งสุดท้าย เธอเล่าความฝันของเธอให้ฟังว่าเธอเดินถือตลับเข้าไปในห้องแสดงงานศิลปะ คนที่อยู่ในสถานที่แห่งนั้นรอรับตลับจากเธออยู่ เมื่อเธอเข้าไปใกล้ พบว่าคนเหล่านั้นกลายเป็นนักธุรกิจและนายหน้า เธอยื่นตลับให้ คนพวกนั้นยื่นเงินจำนวนมากให้เธอแต่ไม่ยอมเปิดตลับ เธอร้องไห้ ตะโกนให้คนพวกนั้นเปิดตลับ แล้วคว้าตลับมาเปิดเสียเอง แทนที่จะเป็นของสวยงาม สิ่งที่อยู่ในตลับกลับเป็นเศษชิ้นส่วนนำเกลียดจากภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก เธอปิดกล่องแล้วยื่นกลับคืนไป คนพวกนั้นเปิดตลับ เธอเหลือบไปเห็นจระเข้สีเขียวยื่นงมูกอย่างเหยี้ยหยั่งอยู่ในตลับ จระเข้ร้องไห้ น้ำตาไหลออกมาเป็นเพชร เธอหัวเราะชอบใจที่หลอกหลวงนักธุรกิจได้ แล้วเธอก็ตื่น คุณนายมาร์กส์ไม่มีท่าที่สนใจฟังสิ่งที่เธอเล่า ทั้งคู่จึงบอกลากัน อันนาเดินผ่านกระจกหน้าร้าน เห็นสีหน้าของตัวเองในกระจก กระจกได้ว่าเหมือนสีหน้าของจระเข้ตัวนั้นในฝันของเธอ

วันที่ 17 กันยายน ค.ศ.1954 อันนากับทีกีไว้ว่าเธอตัดสินใจออกจากพรรคคอมมิวนิสต์ อันนาทำงานให้พรรคโดยไม่ได้รับเงินตอบแทน หน้าทีของอันนา คือ อ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษในประเทศคอมมิวนิสต์ เพื่อดูว่าบทความใดบ้างเหมาะสมจะนำมาตีพิมพ์ และเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคส่งงานเขียนมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ให้ต่อไป หลังอ่านผลงานแล้ว อันนายังออกไปพบปะเจ้าของผลงานด้วย อันนาตัดสินใจออกจากพรรคเพราะไม่ว่ามีการปรึกษาหารืออะไรกันภายในพรรค มีผู้ตัดสินใจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดมาแล้ว สิ่งเธอพูดแย้งไปมีความหมายแค่ว่าการถกเถียงอภิปรายกันก่อนตีพิมพ์ผลงานฉบับนั้นๆ วันนี้เป็นวันที่ อันนารู้ตัวว่า ไมเคิลจะเลิกกับเธอ เธอไม่ได้พูดตรงๆ บอกเธอแค่ว่าเขาจะแวะมาหาตอนเย็น อันนา ทำอาหารเย็นรอ ไมเคิลรู้ทั้งรู้ว่าเขาจะไม่มาแล้ว และเธอก็รู้ด้วยว่าเขามีผู้หญิงคนอื่นอีก เพราะเขาไม่ได้มาค้างคืนกับเธอบ่อยๆ เหมือนก่อน ไมเคิลแต่งงานมีลูกแล้ว

อันนาจดบันทึกลงวันที่ 17 กันยายน ค.ศ.1954 เช่นกันว่า อันนา ฟรีแมน เกิด 10 พฤศจิกายน ค.ศ.1922 บุตรสาวของ พันเอกแฟรงค์ ฟรีแมน และ เมย์ ฟอर्टเตสคิวอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 23 ถนนแบกเกอร์ เรียนจบบมัธยมปลายจากโรงเรียนหญิงล้วนย่านฮัมส์เตดใช้ชีวิตในทวีปแอฟริกา 6 ปี ตั้งแต่ ค.ศ.1939-

ปริทัศน์หนังสือ: *The Golden Notebook*

1945 แต่งงานกับแมกซ์ วูลฟ์ ค.ศ.1945 มีบุตรสาวด้วยกันหนึ่งคนเกิด ค.ศ. 1946 หย่าขาดกับแมกซ์ วูลฟ์ ค.ศ.1947 เข้าพรรคคอมมิวนิสต์ ค.ศ.1950 ออก จากพรรค ค.ศ.1954

อันนาจดบันทึกสิ่งที่ประสบกับคุณนายมาร์กส์เพิ่มเติมและ อันนาเรียก คุณนายมาร์กส์ในสมุดว่า "คุณแม่น้ำตาล" เธอเคยไปพบ คุณนายมาร์กส์อาทิตย์ ละ 3 ครั้งและ คุณนายมาร์กส์บอกว่า อันนาขีดเขียนเพื่อตัวเองเท่านั้น แต่อันนา แย้งว่ามีคนทำแบบนี้อยู่ทั่วโลก เขียนผลงานเก็บไว้เพราะกลัวสิ่งที่ตัวเองคิด

อันนาไปร่วมประชุมทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการที่บ้านของมอลลี่ สมาชิกพรรคที่นับได้ว่าเป็นปัญญาชนชื่อ สหายแฮร์รี่ เพิ่งกลับมาจากรัสเซียเพื่อไป สืบหาข้อมูลว่าชาวยิวประสบชะตากรรมอย่างไรในช่วงปีทมิฬ (black years) ก่อนสตาลินจะเสียชีวิต จนเขาได้ค้นพบความจริงเรื่องวิหิรฆานคนยิว อันนา ได้ รู้จักกับเนลสันชายอายุ 40 ปี ชาวยิวอเมริกัน หน้าตาดี แต่งงานแล้ว อันนา และเนลสันมีเพศสัมพันธ์กัน แล้วอันนาค้นพบว่าเขาไม่สามารถให้ความสุขทาง เพศกับเธอได้ เขาหาว่าภรรยาของเขานั้นเหมือนถูกต้อน แต่แท้จริงแล้วเขาเียงที่ไม่ ได้เรื่องบนเตียง เขาและภรรยาต้องย้ายมาอยู่อังกฤษเพราะเขาถูกขึ้นบัญชีดำ เขาเขียนบทละครเวที และสมัยที่ยังอยู่ในสหรัฐฯ ครั้งหนึ่งเขาได้เขียนบทละคร เวทีสำหรับแสดงที่บรอดเวย์ อันนาได้รับเชิญไปร่วมงานเลี้ยงที่บ้านของเนลสัน เธอได้พบกับภรรยาของเขาและทั้งคู่ก็โต้เถียงกันต่อหน้าแขกเหรื่อในงานซึ่งเป็น ชาวยิวอเมริกัน เธอไม่พอใจที่สามีไม่ยอมผลิตผลงานอีกและหวาดระแวงว่าชีวิตจะ ตกต่ำแล้วลงเอยในย่านเสื่อมโทรมเบาเวอรี¹ พร้าโทษสามีจนทำให้มีปัญหา ครอบครัวย

อันนารู้จักชายอีกคนหนึ่งที่บ้านของมอลลี่เป็นชายชาวซีลอน (คือ ประเทศศรีลังกาในปัจจุบัน) ชื่อเดอ ซีลวา เขาเป็นเพื่อนของมอลลี่ และแต่งงาน แล้วกับผู้หญิงอังกฤษ ทำงานเป็นนักข่าวแต่รายได้ไม่พอใช้ จึงพาภรรยาและลูก

¹ ถนนเส้นหนึ่งในเมืองนิวยอร์ก ช่วงทศวรรษ 1820 ย่านนี้ได้กลายเป็นเขตโรงละคร แต่ภายหลัง เสื่อมโทรมกลายเป็นเขตสลัมและที่พักพิงของคนเร่ร่อน ข้อมูลจาก "Bowery, The." *Grolier Multimedia Encyclopedia*. 2008. Grolier Online. 1 April 2008 <<http://gme.grolier.com/cgi-bin/article?assetid=0040240-0>>.

ย้ายกลับไปอยู่ประเทศบ้านเกิดเมืองนอน ครอบครัวของเขาซึ่งเป็นชนชั้นสูงไม่พอใจที่เขาแต่งงานกับผู้หญิงผิวขาว เขาจึงต้องแยกอยู่สองบ้าน เขาโน้มน้าวใจให้ภรรยาหนีบุตรอีกคน แล้วก็หนีมาประเทศอังกฤษ อันนาพบเขาที่บ้านของมอลลี เขาพยายามเข้าหาอันนา แต่เธอปฏิเสธ เมื่อเธอพบหน้าเขาอีกครั้ง เธอจึงชวนเขาให้มาทานอาหารเย็นที่บ้านของเธอ เขาเล่าให้เธอฟังว่าสองสามคืนก่อนเขาเมากัญชา ไปเดินถนน พบเห็นหญิงสาวคนหนึ่งจึงชักชวนให้ร่วมเพศกับเขา และเขาจะทำเหมือนว่ารักเธอแต่เธอห้ามตอบสนอง เมื่อทั้งคู่ร่วมเพศกัน เธอกลับลืมหทบาทว่าต้องไม่ตอบสนอง เขาเลยหยุด เธอโกรธและตำหนิเขา และเขายังเล่าอีกด้วยว่าเขาหนีเพื่อนเป็นจิตรกรชื่อ นายบีผู้ซึ่งไม่ได้รับความพึงพอใจทางเพศจากภรรยา เขาไปหานายบีที่บ้านในชนบท นายบีมีเพศสัมพันธ์กับคนทำความสะอาดบ้านบนพื้นครัวทุกเช้าในขณะที่ภรรยาของเขาอยู่ชั้นบน เขาแวะไปหานายบี แต่ไม่มีใครอยู่บ้าน เขาจึงร่วมเพศกับคนทำความสะอาดเพียงเพราะว่า นายบีเคยกระทำเช่นนั้นมาแล้ว เมื่อภรรยาของนายบีกลับมา เขาจึงเล่าให้ภรรยาของนายบีฟังว่า นายบีร่วมเพศกับคนทำความสะอาดและกล่าวอีกด้วยว่าที่เขากระทำไปไม่ได้มีความหมายอะไรเลย ภรรยาของ นายบีโกรธเคืองมาก และเขาบอกเธอเพียงเพราะว่าเขาอยากรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นเมื่อบอกไปแล้ว

อันนาร่วมเพศกับเดอ ซิลวา เพราะเธอถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ได้มีความหมายอะไรเลย ก่อนออกจากบ้านเธอในตอนเช้า เขาบอกเธอว่าเขาจะโทรศัพท์มาหา เธอจึงบอกเขาว่าเธอจะไม่หลับนอนกับเขาอีก สี่หน้าเขาเปลี่ยนเป็นโกรธซึ่ง แล้วรีบฉาบด้วยรอยยิ้มถามเธอว่าทำไม เธอตอบว่าเขาไม่ได้ใส่ใจจะหลับนอนกับเธอ ถึงแม้ว่าจริงๆ แล้วเธอก็ไม่ใส่ใจเช่นกัน เขาก็ตัดว่าไม่จริง อันนาจึงบอกเขาว่าเธอและเขายังคงเป็นเพื่อนกันต่อไปได้ แล้วเขาก็จากไป ตอนบ่ายเขาโทรศัพท์มาหาเธอ บอกเธอว่าขอให้เพื่อนเขาค้างที่บ้านเธอได้ไหม อันนาสอบถามเขาเพิ่มเติม เขาบอกว่าจริงๆ แล้วเขาจะพาโสเภณีมาหลับนอนกันในห้องที่อยู่เหนือห้องนอนเธอเพื่อให้เธอได้ยิน แล้วถามเธอว่าโกรธไหม เธอจึงย้อนไปว่าถ้าเขาไม่ต้องการทำให้เธอโกรธ ก็คงไม่คิดทำเช่นนี้

เจเน็ตบุตรสาวของอันนา ตอนนี้อายุ 12 ขวบแล้ว เธอต้องการไปอยู่โรงเรียนประจำ อันนาไม่เห็นด้วยแต่ต้องทำตามความต้องการของลูกสาว เจเน็ต

เลือกสวมเครื่องแบบ ถึงแม้ว่าจริงๆ แล้วสามารถเลือกได้ว่าจะใส่เครื่องแบบหรือไม่ อันนาพิณลูกสาวตัวเองแล้วพบว่า เจเน็ตคงเติบโตมาเหมือนเด็กปกติทั่วไป ถ้าไม่นับว่าลูกเป็นผลผลิตของครอบครัวแตกแยกและการใช้ชีวิตของอันนา เมื่อเจเน็ตไปอยู่โรงเรียนประจำ อันนาจึงอยู่ในบ้านคนเดียว เธอรู้สึกเหมือนกับว่าตั้งแต่มีเจเน็ต เธอต้องตื่นเป็นเวลาเพื่อจัดหาอาหารให้ลูก พาลูกไปส่งที่โรงเรียน ไปรับลูก ฯลฯ เธอทำอย่างนี้มาตลอด อันนาารู้สึกว่าตอน เจเน็ตคลอดออกมา อันนาเหมือนตายจากโลกนี้ไป เมื่อเจเน็ตไปอยู่โรงเรียนประจำอันนาอีกคนหนึ่งได้กลับมาเกิดใหม่

ซอล กรีนนักเขียนชาวอเมริกัน เคยทำงานในฮอลลีวูดถูกไล่ออกเพราะบรรยากาศต่อต้านคอมมิวนิสต์ในสหรัฐฯ มอลลีบอกอันนา ว่าตอนนี้เขาตกงาน กำลังหาที่อยู่ใหม่ อันนาจึงยอมให้ซอลมาอยู่ด้วย แต่แจ้งให้ ซอลรู้ว่าถ้าคิดจะอยู่นานคงไม่ได้ อันนากำลังมองหาแฟลตใหม่ เพราะที่อยู่ตอนนี้กว้างเกินไป ซอลมีหลายบุคลิกและคบหาผู้หญิงหลายคนในเวลาเดียวกัน อันนาหลงรักซอล และมีความสัมพันธ์กับซอล ทั้งๆ ที่มอลลี เตือนหลายๆ ว่าไม่ควรไปยุ่งเกี่ยว

อันนาชอบพูดคุยเรื่องการเมืองกับซอล และคุยกันได้นานหลายๆ ชั่วโมง อันนาคิดว่าคนที่เป็นคอมมิวนิสต์หลอกหลวงตัวเองและผู้อื่น ส่วนพวกเสรีนิยมก็ต่อต้านกลุ่มที่มีความคิดแหวกแนวหรือต่อต้านกระแสสังคม คนส่วนน้อยใส่ใจเรื่องเสรีภาพ เสรีธรรม หรือความจริง คนส่วนน้อยที่มีความกล้าหาญ และปราศจากคนกล้าหาญ มีใจสู้แล้ว สังคมเสรีก็ตายหรือสังคมนเสรีเกิดไม่ได้

อันนาคิดว่า ซอลควรไปพบจิตแพทย์ ซอลสะดุ้งตลอดเวลาแม้ยามหลับ เขาโกหกอันนาหลายๆ เรื่อง อันนาแอบอ่านบันทึกของ ซอลจึงรู้ว่าเขามักคบผู้หญิงจนถึงจุดที่รู้ว่าผู้หญิงเริ่มจริงจังกับเขา เขาก็ทิ้งพวกเธอไป เขาทำอย่างนี้มาเรื่อยๆ ตั้งแต่สมัยอยู่ในสหรัฐฯ เขานับถือไว้ว่าไม่ชอบร่วมเพศกับอันนาและออกไปหลับนอนกับผู้หญิงอื่นเป็นประจำ อันนาบอกซอล ว่าเธอแอบอ่านบันทึกของเขา อันนาทิ้งหวงแต่ไม่หัดทานเขา ในขณะเดียวกัน อันนาารู้สึกว่าความตื่นตระหนกของซอลทำให้เธอตกใจ ครั้นซอลเดินออกจากแฟลตของเธอไป ความรู้สึกตื่นตระหนกก็หายไปด้วย บางคราวเธอรู้สึกเหมือนครองสติไม่อยู่ ล่องลอยไปในอากาศ จินตนาการว่าเธอเป็นคนโน้นคนนี้ เธอรู้สึกว่าเธอและซอล

กลายเป็นคนๆ เดียวกัน แต่เธอก็รู้ว่าเมื่อ เจเน็ตกลับมา เธอต้องกลับไปเป็นปกติ
อันนาซื้อสมุดบันทึกเล่มใหม่ หน้าปกสีทองด้าน ซอลขอสมุดเล่มนี้แต่ อันนาไม่
ยอมให้ ซอลเลยเขียนในสมุดด้วยดินสอว่าสมุดเล่มนี้เป็นของเขา

ช่วงท้ายของสมุดปกน้ำเงิน อันนาแบ่งความโดยการใช้หมายเลขและ
สัญลักษณ์ (*1) ซึ่งใช้แทรกกลางประโยค เชื่อมประโยค อยู่ระหว่างประธานและ
กริยา หรือจบประโยคด้วยหมายเลขและสัญลักษณ์นี้ บางครั้งก็ใช้หมายเลขและ
สัญลักษณ์นำประโยคสุดท้ายของย่อหน้าแล้วขึ้นย่อหน้าใหม่ อันนา ใช้หัวข้อและ
สัญลักษณ์ (*1) – (*19) จนจบย่อหน้าสุดท้ายของสมุดปกน้ำเงิน แล้วขีดเส้นใต้
หน้าๆ สี่ตำแหน่งเส้นเช่นเดียวกับการจบสมุดบันทึกเล่มอื่นๆ

สมุดปกทอง (The Golden Notebook)

อันนาฝันว่ามีคนฉายหนังให้ดูเหตุการณ์ที่โรงแรมมาโซพี เป็นเรื่องราวว่า
พอลเดินนำคนในกลุ่ม (เพื่อนของอันนาที่อยู่ในแอฟริกากลาง) ไป เมื่อทุกคนหัน
มามองก็เห็นปีกผีเสื้อสีขาวรอบๆ โรงแรม แต่แท้จริงแล้วคือระเบิด จากนั้นก็ฝัน
ถึงพอล นายแพทย์ที่เติบโตในครอบครัวชนชั้นแรงงาน (ตัวละครในสมุดปก
เหลือง) และไมเคิล (คูรักของอันนา) สองคนนี้รวมเป็นคนเดียวกัน จากนั้นบุรุษที่
หลอมรวมกันเป็นคนเดียวกันก็กล่าวว่า เราทุกคนเป็นผู้ผลักดันก้อนใหญ่ขึ้นภูเขา
เราต่อสู้เพื่อให้นักงน้อยลงและยอมรับความจริงที่บุรุษผู้ยิ่งใหญ่หลายคนรู้มา
นานแล้ว และบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ก็ปล่อยให้คนอย่างเราๆ ผลักหินขึ้นเขาต่อไป เราจึง
ไม่ได้เป็นบุคคลไร้ประโยชน์

คนฉายหนังยังได้ฉายหนังเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพอลกับแอลลา
ไมเคิลกับอันนา แอลลากับจูเลีย และอันนากับมอลลี ให้อันนาดู เมื่อหนังจบ อัน
นาจึงเห็นว่ามีคนให้เครดิตว่ากำกับโดยอันนา วูล์ฟ เธอไม่ยอมรับว่าเธอกำกับ
หนังเหล่านี้ ในภาวะนี้เธอไม่สามารถแยกแยะระหว่างสิ่งที่เธอคิดขึ้นมาเองและสิ่ง
ที่เธอรู้ แต่เธอรู้ว่าสิ่งที่เธอคิดขึ้นมาเองนั้นผิดหึ่งเพ แล้ว อันนาก็ตื่น เธอตื่นเพราะ
เธอรู้ว่า ซอลกลับมาแล้ว เธอรู้เลยว่าคนฉายหนังในฝันของเธอ คือซอล

อันนาบอกซอลว่า อยู่ด้วยกันก็มีแต่แย่ง ครั้นพอเมื่อเจเน็ตกลับมา ซอลต้องย้ายออกไป เพราะว่าอันนามีลูกสาว ถ้าซอลยังอยู่ในบ้าน ซอลต้องเห็นผู้หญิงทั้งสองคนซึ่งก็คือเธอและลูกเป็นศัตรู แต่ถ้าเธอมีลูกชาย เขาและเธออาจพัฒนาความสัมพันธ์ได้ อันนาบอกซอล ว่ามีกฎเขาค่าขนาดใหญ่หนึ่งลูก ซึ่งก็คือความโง่เง่าของมนุษย์ มีคนอยู่กลุ่มหนึ่งคอยผลักหินก้อนใหญ่ขึ้นภูเขา พอเข็นขึ้นไปได้หนึ่งหรือสองนิ้ว ก็เกิดสงคราม เกิดการปฏิวัติ หินก้อนนั้นก็กลิ้งลงมาแต่ยังอยู่เหนือจุดที่ถูกผลักขึ้นไปสองสามนิ้ว แล้วคนกลุ่มนั้นก็ผลักหินขึ้นไปอีก บุรุษผู้ยิ่งใหญ่ที่ยืนอยู่บนยอดเขามองลงมา เห็นคนผลักก้อนหินอยู่ ก็วางใจเพราะคนพวกนี้ยังทำหน้าที่ของตนเองอยู่ ซอลบอกว่าเขาอยากเป็นบุรุษผู้ยิ่งใหญ่อยู่บนยอดเขา แต่อันนาแย้งว่าทั้งเธอและเขาเป็นคนผลักหินก้อนนั้นขึ้นภูเขา

ซอลออกจากบ้านบอกอันนาว่าจะไปเดินเล่น อันนาตัดสินใจว่าจะไม่อ่านบันทึกของซอลอีก เธอกลับแล้วฝันว่าคนฉายหนังบอกเธอด้วยเสียงของซอลว่าจะฉายหนังให้อันนาดูอีกครั้ง อันนาพบว่าสิ่งที่เธอให้ความสำคัญในชีวิตตอนนี้ เลื่อนหายไปอย่างรวดเร็วเหมือนเป็นสิ่งที่ไม่มีความสำคัญ เธอได้สังเกตเห็นสิ่งต่างๆ ที่เธอไม่เคยสังเกตเห็นมาก่อนในชีวิตตอนดูหนังอีกครั้งหนึ่งอย่างซ้ำๆ

เธอตื่นมาแล้วนึกโคร่งเรื่องสั้นได้ ผู้หญิงคนหนึ่งตั้งใจจะปลดปล่อยตัวเองให้เป็นอิสระ เธอจงใจมีคนรักสองคน มีเพศสัมพันธ์สลับคืนกัน เธอสุขสมทางเพศกับทั้งคู่พอๆ กัน ชายทั้งสองคนรู้ว่าเธอคบคนทั้งคู่ไปพร้อมๆ กัน ชายคนหนึ่งทิ้งหวงและตกหลุมรักเธอรุนแรง ชายอีกคนยังสงบนิ่งและระมัดระวังตัว เธอหักห้ามใจตัวเองแล้ว แต่กลับตกหลุมรักชายที่รักเธอและเย็นชากับชายที่ระมัดระวังตัว เธอรู้สึกไม่เป็นอิสระอย่างยิ่ง แต่เธอบอกชายทั้งคู่ว่าตอนนี้เธอหลุดพ้นแล้ว เธอตัดดวงความสุขทางเพศและทางอารมณ์จากผู้ชายสองคนได้พร้อมๆ กัน ชายที่ระมัดระวังตัวพอใจสิ่งที่เธอพูด ชายที่รักเธอเจ็บปวดและตกใจจึงไปจากเธอ ตอนนี้เธอจึงต้องอยู่กับชายที่เธอไม่ได้รักและเขาก็ไม่รักเธอ

ซอลกลับมาที่บ้านของอันนา และบอกให้เธอเริ่มเขียนงานอีกครั้งหนึ่ง เธอสามารถนำโครงเรื่องสั้นที่เธอคิดขึ้นมาได้มาเขียนเป็นนวนิยาย จากนั้นอันนาจึงเขียนประโยค "บนยอดเนินแห่งผากในอัลจีเรีย ทหารมองแสงจันทร์สะท้อนบนปิ่นไรเฟิล" ให้ซอล เขาบอกว่าเขาจะเขียนต่อแต่ อันนาต้องให้สมุดปกทองแก่

เขา อันนาทกลองยกให้ ซอลจึงย้ายออกไป และเรื่องสั้นที่ซอลเขียนได้รับการตีพิมพ์ เรื่องสั้นมีเนื้อเรื่องว่าทหารอัลจีเรียคนหนึ่งเป็นชาวนา เคยถูกฝรั่งเศสจับไปทรมาน หนีมาได้จึงมาร่วมพรรคการเมืองสังคมนิยม (แนวร่วมแห่งชาติอัลจีเรีย) และเขาได้รับคำสั่งให้ทรมานชาวฝรั่งเศสที่ถูกจับมาขังคุก วันหนึ่งเขาคุยกับนักโทษชาวฝรั่งเศสว่าความรู้สึกระหว่างทำการทรมานผู้อื่นนั้น กลับไม่ใช่ความรู้สึกที่เขาคาดคิดไว้ นักโทษชาวฝรั่งเศสเป็นนิสิตด้านปรัชญาบอกว่าเขาถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำปัญญาชน ความคิดความรู้สึกของเขาถูกหมายไว้ว่าเป็นมาร์กซ์หรือฟรอยด์ เขาอยากให้สักครั้งหนึ่งความคิดความรู้สึกของเขาเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม่มีใครมาชี้นำ ชายทั้งคู่จ้องจกกันและกัน ผู้คุมได้ยินทั้งคู่คุยกันและคิดว่าฝรั่งเศสส่งทหารอัลจีเรียมาเป็นสายลับ จึงยิงชายชาวอัลจีเรียและชายชาวฝรั่งเศสพร้อมกันบนเนินเขา

บทส่งท้าย: ประมวลความคิด

ดอริส เลสซิงกล่าวไว้ในคำนำที่เขียนขึ้นเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ.1971 ว่า

1) แก่นกลางของเรื่อง คือ ความป่วยทางจิตใจ (breakdown) การที่คนเราเครียดจนจะเป็นโรคประสาท (crack up) ก็เป็นหนทางหนึ่งในการรักษาตัวเอง รักษาอัตตา (inner self) เนื่องจากภาวะแบ่งแยกภายใน

2) นวนิยายเล่มนี้ไม่ได้เป็นปากเสียงของขบวนการปลดปล่อยสตรี (Women's Liberation) แต่นวนิยายเล่มนี้เขียนขึ้นมาราวกับว่ามีบรรยากาศและทัศนคติของการเคลื่อนไหวเพื่อปลดปล่อยสตรีแล้ว

3) ไม่มีนวนิยายที่บรรยายบรรยากาศความเป็นปัญญาชนและศีลธรรม ช่วงกลางศตวรรษที่ 20 ในประเทศอังกฤษ ดอริสจึงตัดสินใจสร้างบรรยากาศของอุดมการณ์ช่วงกลางศตวรรษที่ 20 และกำหนดฉากท่ามกลางพวกสังคมนิยมและผู้นิยมลัทธิมาร์กซ์ เพราะลัทธิมาร์กซ์และกึ่งก้านสาขาของลัทธินี้ได้กระตุ้นความคิดไปทั่วทุกหัวระแหง

4) ราวหนึ่งร้อยปีก่อนที่จะมีการตีพิมพ์หนังสือเล่มนี้ นักประพันธ์ในช่วงนั้นมักไม่สร้างตัวละครที่เป็นนักเขียนหรือศิลปินให้เป็นตัวเอกในงานเขียน แต่ตัวละครหลักในเรื่องนี้ ดอริสต้องการให้เป็นศิลปิน ทั้งยังเป็นศิลปินที่ตกอยู่ในภาวะผลิตงานเขียนไม่ได้ จากนั้นจึงกล่าวถึงเหตุผลที่ทำให้ศิลปินตกอยู่ในภาวะนี้ ครั้นเมื่อแก่นเรื่อง คือ “ความเป็นศิลปิน” จึงนำไปสู่แนวคิดเรื่องอัตวิสัย เพราะโดยทั่วไปในสมัยนั้นนักประพันธ์จะถูกกดดันว่าไม่ควรม้อัตวิสัยในงานเขียน แต่นักประพันธ์ไม่สามารถแต่งหนังสือเกี่ยวกับการสร้างสะพานหรือเขื่อนและไม่พัฒนาความรู้สึกนึกคิดของผู้คนที่สร้างสถานที่เหล่านี้ เมื่อเราเขียนเรื่องตัวเองก็เท่ากับเราเขียนถึงผู้อื่นด้วย เพราะปัญหา ความเจ็บปวด ความสุขสม อารมณ์ ความคิดปราดเปรื่องของเราไม่ได้เป็นของเราคนเดียว

ดอริสกล่าวสรุปในคำนำว่า หนังสือเล่มหนึ่งๆ จะทรงอานุภาพ ยังประโยชน์และสามารถเผยแพร่ความคิดและการถกเถียงก็ต่อเมื่อผู้อ่านไม่เข้าใจผังเรื่อง โครงเรื่องและเจตนาของหนังสือ ในชั่วเวลาหนึ่งๆ ถ้าผู้อ่านเข้าใจผังเรื่อง โครงเรื่องและเจตนา ก็หมายความว่าไม่มีเนื้อหาสาระอันใดแล้วที่ผู้อ่านจะตัดดวงเอาจากหนังสือเล่มนั้นได้